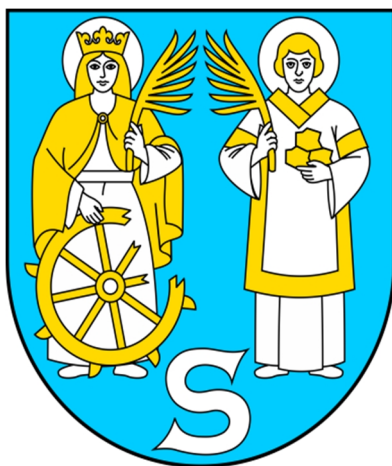

***Diagnoza do sporządzenia
Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy
Wieniawa
na lata 2017-2032"
- delimitacja obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji***

PROJEKT

Opracowano:
Urząd Gminy w Wieniawie,
ul. Jana Kochanowskiego 88
26-432 Wieniawa
www.gminawieniawa.plsekretariat@gmina.wieniawa.pl

Wieniawa 2017

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Charakterystyka sytuacji społeczno- gospodarczej i przestrzennej na obszarze Gminy Wieniawa.....	5
1.1. Położenie i geografia	5
1.2. Położenie w przestrzeni geograficznej	6
1.3. Strefa społeczna.....	9
1.3.1. Uwarunkowania demograficzne	9
1.3.2. Rynek pracy	16
1.3.3. Pomoc społeczna.....	21
1.3.4. Mieszkalnictwo	23
1.3.5. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Wieniawa	25
1.3.6. Struktura organizacji pozarządowych	25
1.3.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej.....	26
1.4. Strefa gospodarcza.....	32
1.4.1. Struktura gospodarki	32
1.4.2. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej.....	37
1.5. Infrastruktura techniczna.....	38
1.6. Gospodarka.....	39
1.7. Turystyka.....	40
1.8. Sfera funkcjonalno- użytkowa.....	41
1.8.1. Zagospodarowanie przestrzenne	41
1.9. Historia.....	43
1.10. Struktura przestrzenna	48
1.11. Podsumowanie problemów funkcjonalno - użytkowej.....	54
1.12. Cechy środowiska naturalnego	55
1.13. Klimat i ochrona przyrody	57
1.14. Gospodarka odpadami	58
1.15. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej	60
II. IDENTYFIKACJA ZAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJACYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH.....	61
2.1. Problemy Gminy Wieniawa według opinii społecznej.....	61
2.2. Analiza SWOT.....	70
III. Zdegradowanie przestrzenne Gminy Wieniawa	74
IV. Charakterystyka obszarów zdegradowanych.....	75
Spis rysunków.....	78
Spis tabel	79
Spis wykresów	81

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777) jest pierwszym aktem prawnym poświęconym zagadnieniu rewitalizacji. Wprowadza ona nowe rozwiązania, które mają uporządkować proces rewitalizacji, zdefiniować najważniejsze pojęcia i zagadnienia, a także wprowadzić jednolitą ścieżkę proceduralną dla tworzenia gminnych programów rewitalizacji.

Rewitalizację należy rozumieć jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Rewitalizacja oznacza w sensie dosłownym „przywrócenie do życia” i jest pojęciem stosowanym najczęściej w odniesieniu do obszaru zurbanizowanego (np. części miasta lub zespołu obiektów budowlanych), który w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utracił całkowicie lub częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Pojęcie rewitalizacji odnosi się do kompleksowego procesu odnowy wyznaczonego terenu, znalezieniu dla niego nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym zmieni swoją funkcję.

Rewitalizacja zawiera w sobie wiele innych pojęć:

- remont – przywrócenie takiego stanu (np. budynku), jaki istniał na początku poprzedniego cyklu jego eksploatacji,
- modernizacja – to remonty, które zostały uzupełnione o wprowadzanie nowych, lepszych, sprawniejszych, podnoszących komfort elementów wyposażenia,
- przebudowa – dostosowanie, poprzez dokonanie przebudowy obiektu do pełnienia nowych funkcji lub poprawy jego funkcjonalności,
- konserwacja – przeprowadzenie szeregu napraw i zabezpieczeń w obiektach już istniejących, zabezpieczenie ich przed niszczeniem i umożliwienie dalszego funkcjonowania,
- rewaloryzacja – odnosi się do przywrócenia wartości (poprzez remont lub modernizację) obiektów o szczególnej wartości, np. zabytkowych. Działanie to ma na celu dodatkowo wyeksponowanie wartości zabytkowych lub kulturowych architektury, często wymaga dodatkowych prac badawczych,
- rehabilitacja – oznacza „przywrócenie do sprawności”, czyli usunięcie defektów, niepożądanych dysfunkcji na terenach istniejących, nie zmieniając ich pierwotnie wskazanych funkcji (np. zrehabilitowany teren przemysłowy pozostaje nadal terenem przemysłowym).

Rewitalizacja obejmuje przemiany zdegradowanych terenów w czterech głównych aspektach:

- a) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej– kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- b) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska,– obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- c) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia– w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- d) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów– budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Niniejsza diagnoza jest jedną ze składowych programu rewitalizacji opracowywanego dla Gminy Wieniawa. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, a także skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wykonana dla całego obszaru gminy Wieniawa w oparciu o udostępnione dane stanowi efekt rzeczywistych oraz przeanalizowanych i określonych zjawisk.

I. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY WIENIAWA

1.1. Położenie i geografia

Gmina Wieniawa zajmuje powierzchnię 104,03 km². Położona jest w południowo-zachodniej części Równiny Radomskiej. Zgodnie z fizyczno-geograficzną klasyfikacją Polski autorstwa Jerzego Kondrackiego (1994) "mezoregion" ten wchodzi w skład makroregionu Wzniesienia Południowo-mazowieckiego, należącego do podprowincji – Nizina Środkowo mazowiecka. Skrawek Gminy leżący w jej części południowo – wschodniej zaliczany jest do Przedgórza Iłżeckiego. Granicę tej jednostki stanowi dolina rzeki Jabłownicy w Koryciskach. Nizinną peryferyjność gminy potwierdza bliskie sąsiedztwo Garbu Gielniowskiego, jak i Przedgórze Iłżeckie wchodzące w skład Wyżyny Małopolskiej. Pod względem historyczno-geograficznym opisywany obszar zalicza się do Małopolski. Ziemia Radomska, na której położona jest Gmina Wieniawa należała w przeszłości do województwa radomskiego, wcześniej księstwa sandomierskiego, wraz z nim stanowiąc jego część.

Gmina Wieniawa jest jedną z ośmiu gmin tworzących powiat przysuski. Leży w jego części wschodniej. Graniczy z sześcioma gminami.

- od północnego-zachodu z gminą Przysucha,
- od północy z gminą Przytyk (powiat radomski),
- od wschodu z gminą Wolanów (powiat radomski),
- od południowego-wschodu z gminą Szydłowiec,
- od południa z gminą Chlewiska,
- od południowego zachodu z gminą Borkowice (powiat przysuski).

Długość granic osiąga prawie 60 km. Najdłuższą z nich stanowi ponad 15-kilometrową granicę z Gminą Przysucha. Najkrótszą granicę stanowi niespełna trzykilometrowy odcinek z Gminą Chlewiska.

Siedziba powiatu i jednocześnie najbliższe miasto Przysucha, oddalone jest od centrum gminy o 12 km, Szydłowiec o 20 km zaś Radom położony jest w odległości 26 km.

Gminę Wieniawa przecinają drogi o randze krajowej i regionalnej. Największe znaczenie ma droga nr 12, łącząca Lublin z Piotrkowem Trybunalskim. Przebiega ona równoleżnikowo przez omawiany obszar, dzieląc go na dwie równe części. Bezpośrednio przy tej trasie położone są: Zawady, Jabłonica, Wieniawa i Skrzynno. Zbliżono przebieg do tej drogi ma linia kolejowa relacji Radom - Tomaszów Mazowiecki.

Rysunek 1. Położenie Gminy Wieniawa

Położenie matematyczno – geograficzne wyznaczają następujące współrzędne geograficzne:

- a) kraniec północny (Konary) – $51^{\circ} 25' N$;
- b) kraniec południowy (Pogroszyn) – $51^{\circ} 19' N$;
- c) kraniec wschodnie (Zadąbrów) – $20^{\circ} 53' E$;
- d) kraniec zachodni (Wydrzyn) – $20^{\circ} 41' E$.

W skład gminy wchodzi 24 miejscowości, podane w kolejności alfabetycznej: Brudnów, Głogów, Jabłonica, Kaleń, Kamień, Kłudno, Kochanów Wieniawski, Komorów, Konary, Koryciska, Plec, Pogroszyn, Romualdów, Ryków, Skrzynno, Sokolniki Mokra, Sokolniki Suche, Wieniawa, Wola Brudnowska, Wydrzyn, Zadąbrów, Zagórze, Zawady, i Żuków. 21 osad jest siedzibami sołectw. Kaleń, Konary i Zadąbrów włączono do sołectwa Głogów. W 2016 roku opisywany obszar zamieszkuje 5600 osób.

1.2. Położenie w przestrzeni geograficznej

Gmina Wieniawa cechuje się **bardzo korzystnym położeniem w przestrzeni geograficznej**. Jest to obszar o zróżnicowanej rzeźbie terenu charakterystycznej dla Garbu Gielniowskiego i Doliny Radomki. Terytorium gminy znajduje się w dorzeczu Radomki, Jabłownicy oraz Wiązownicy. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, na takie aspekty lokalizacji gminy Wieniawa w przestrzeni, jak:

- korzystne położenie na tle układu osadniczego województwa mazowieckiego – bliskość Radomia (bezpośrednie sąsiedztwo – odległość drogowa to ok. 28 km, a czasowa 20-30 min. między centrum Radomia i Wieniawy);
- szersze możliwości zaspokajania przez mieszkańców gminy Wieniawa popytu na usługi wyższego rzędu (m.in. lepszy dostęp do uczelni wyższych, lepszy dostęp do instytucji kultury – kina, teatr, lepszy dostęp do leczenia szpitalnego i specjalistycznych poradni medycznych, instytucji z dziedziny prawa i sądownictwa itp.);
- lepszy dostęp mieszkańców gminy do szerokiego i zróżnicowanego rynku pracy;
- lepszy dostęp mieszkańców gminy do wyspecjalizowanych i relatywnie rzadkich usług handlowych (m.in. sklepy renomowanych marek odzieżowych, sprzęt elektroniczny, specjalistyczny sprzęt sportowy itp.).

Bliskość i silne oddziaływanie Radomia jest jednym z najważniejszych uwarunkowań wpływających na charakter, kierunek i dynamikę procesów rozwoju gminy Wieniawa. Niemniej jednak oddziaływanie Radomia może przyjmować dwojaki charakter:

- **pozytywny (stymulujący) wpływ** na rozwój gminy, związany z występowaniem tzw. **efektów rozprzestrzeniania (rozlewania) rozwoju** (np. napływ bądź relokacja inwestycji z Radomia w kierunku obszarów sąsiadujących związana m.in. z rosnącymi cenami nieruchomości, wzrastającymi kosztami pracy czy też brakiem podaży odpowiednich terenów inwestycyjnych (jak gminy sąsiadujące bezpośrednio z miastem, m.in. Jedlińsk, Zakrzew, Wolanów, itp.);
- **negatywny (hamujący) wpływ** na rozwój gminy, związany z występowaniem tzw. **efektów wymywania rozwoju** (np. zaspokajanie popytu na dobra i usługi w Radomiu, Przysusze, a nie w miejscu zamieszkania – ograniczenie dochodów lokalnych usługodawców itp.).

Drugim z uwarunkowań wpływających na charakter, kierunek i dynamikę procesów rozwoju gminy Wieniawa, związanych z położeniem na tle układu osadniczego jest silna konkurencja ze strony gmin położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Radomia (przede wszystkim: Wolanów, Zakrzew, Jedlińsk, Jastrzębia, Jedlnia Letnisko, Skaryszew, Kowala) w zakresie przyciągania inwestycji (w tym kapitału zagranicznego) oraz mieszkańców. Do tych uwarunkowań zalicza się:

- **dobrze położenie w hierarchii osadniczej województwa mazowieckiego:**

Wieniawa jako ośrodek o znaczeniu regionalnym (siedziba władz gminy Wieniawa) spełniający różnorodne funkcje (np. administracyjne, gospodarcze, handlowe, usługowe) na rzecz swojego zaplecza – bezpośredniego otoczenia (wyznaczonego granicami gminy);

- **korzystne położenie na tle systemu transportowego województwa mazowieckiego:**

Położenie na przebiegu drogi krajowej nr 12 stanowiącej główny szlak komunikacyjny pomiędzy centralną Polską a wschodnią granicą kraju;

Położenie na przebiegu linii kolejowej nr 22, Tomaszów Mazowiecki – Radom, – zelektryfikowanej, jedno - i dwutorowej pierwszorzędnej, wykorzystywanej w ruchu pasażerskim i towarowym o relatywnie bliskie położenie gminy Wieniawa w stosunku do Portu Lotniczego w Radomiu (ok. 30 km od Wieniawy),

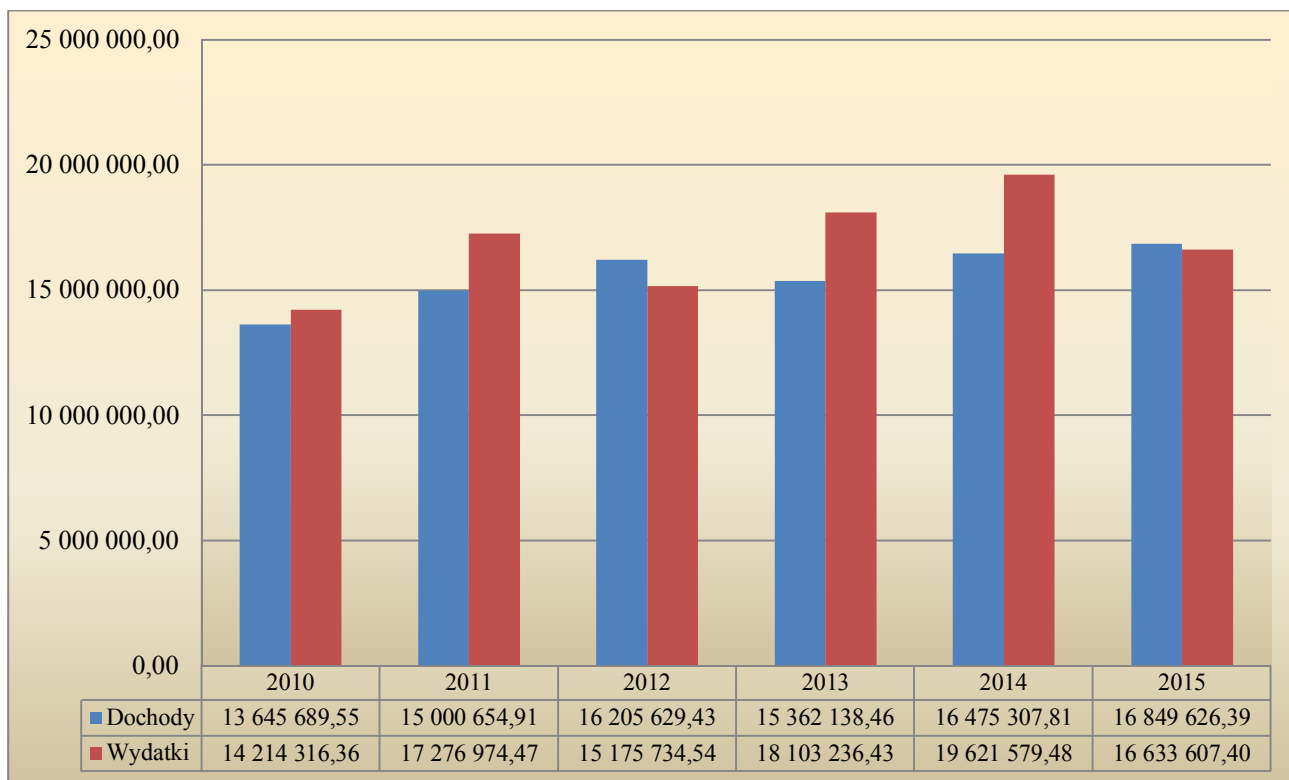
- **dostateczna dostępność komunikacyjna:**

Wystarczająco dobra dostępność komunikacyjna do Radomia, zarówno w transporcie drogowym, jak również kolejowym – funkcjonowanie licznych powiązań komunikacji publicznej. Wadą jest brak komunikacji nocnej, łączących obszar gminy ze stolicą regionu. Brak również jakiegokolwiek infrastruktury rowerowej wiążącej Wieniawę zarówno z Przysuchą jak i Radomiem

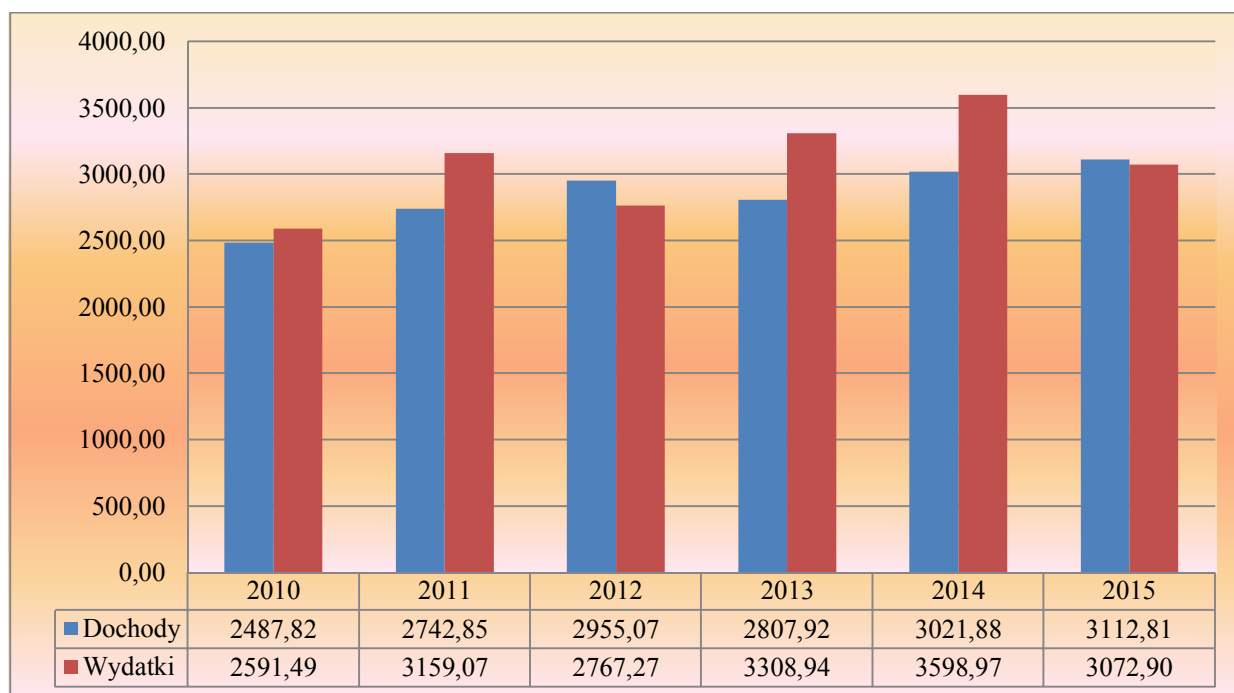
Gmina Wieniawa stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez jej mieszkańców. Zarządza nią Rada Gminy składająca się z 15 radnych, pracujących w 5 komisjach. Wójt Gminy Wieniawa jest jednoosobowym organem wykonawczym Gminy. Urząd Gminy w Wieniawie zarządza jednostkami podległymi.

Dochód gminy w roku 2015 wyniósł 16 849 626,39 zł, a wydatki 16 633 607,40 zł. Dochody gminy nie wykazują stałych tendencji.

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Wieniawa w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015)

Gmina Wieniawa korzystała w ostatnich latach z dofinansowania zewnętrznego do prowadzonych przez siebie inwestycji i projektów, m.in. z: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Narodowego Programu Poprawy Dróg Lokalnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Z ważniejszych działań inwestycyjnych na terenie gminy przeprowadzono: budowę dróg gminnych i modernizację infrastruktury drogowej, modernizację świetlic wiejskich, budowę kompleksów sportowych i placów zabaw. Ponadto zrealizowano szereg działań tzw. "miękkich", m.in.: cykliczne imprezy rodzinne, sportowe i kulturalne, projekty oświatowe i wspierające przedsiębiorczość.

1.3. Strefa społeczna

1.3.1. Uwarunkowania demograficzne

Gmina Wieniawa liczy ogółem 5 404 mieszkańców, w tym 2 699 mężczyzn i 2705 kobiet (stan na 31.12.2015 r.). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 52 osób na km².

W latach 2010 – 2015 w gminie Wieniawa zaobserwowano niewielki spadek **liczby ludności** (w stosunku do 2010 roku, gdy liczba mieszkańców wynosiła 5483, ich liczba zmniejszyła się o ok. 1,44% - w 2015 r.).

Tabela nr 1 przedstawia podział ludności ze względu na płeć w latach 2010-2015. Zaobserwować można spadek liczby ludności na przestrzeni 5 lat w Gminie Wieniawa.

Tabela 1. Demografia w gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności gminy						
Liczba ludności ogółem	5483	5491	5479	5470	5437	5404
Liczba mężczyzn	2729	2727	2720	2719	2716	2705
Liczba kobiet	2754	2764	2759	2751	2721	2705
Liczba ludności według ekonomicznych grup wiekowych						
Wiek przedprodukcyjny	1137	1125	1097	1090	1058	1036
Wiek produkcyjny	3350	3382	3389	3391	3376	3368
Wiek poprodukcyjny	996	984	993	989	1003	1000
Wskaźniki demograficzne						
Przyrost naturalny	-18	-9	-10	-17	-2	-11

Wskaźniki demograficzne dla gminy Wieniawa wynoszą (wg GUS, 2015):

1) wskaźnik obciążenia demograficznego:

- a) ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - 60,5 osób
- b) ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 96,5 osób
- c) ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 29,7 osób

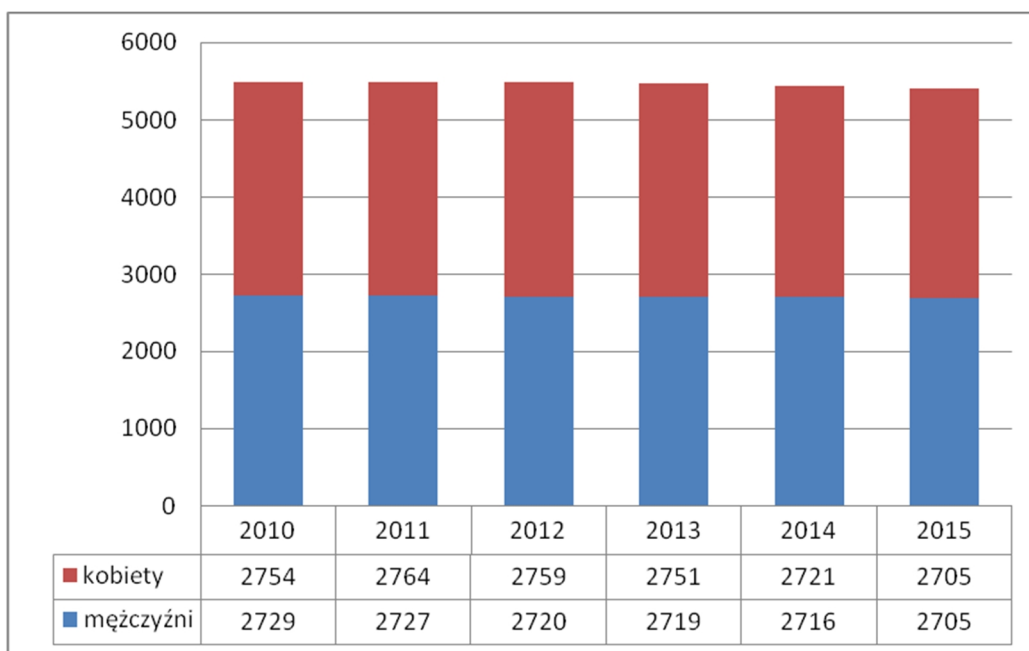
2) wskaźnik modułu gminnego:

- a) gęstość zaludnienia – 52 osoby na 1 km²
- b) kobiety na 100 mężczyzn – 100

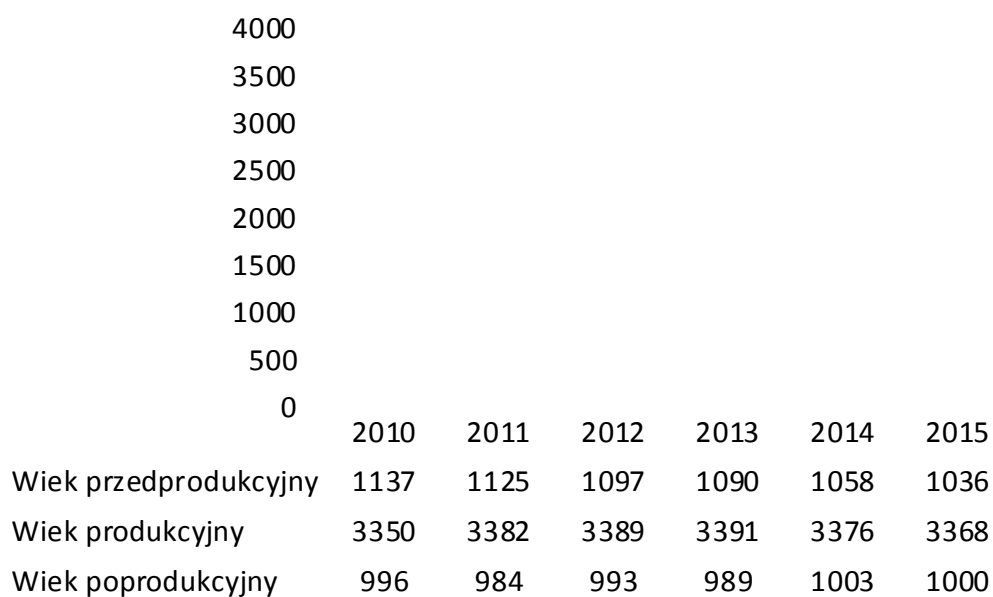
Liczba osób zamieszkujących na terenie gminy w ostatnich latach spada. Obecnie populacja gminy charakteryzuje się mało korzystną strukturą wiekową, ponieważ przybywa osób w wieku poprodukcyjnym. W 2015 roku struktura według ekonomicznych grup wiekowych wynosiła: w wieku przedprodukcyjnych – 19,2% ogółu, w wieku produkcyjnym – 62,3%, w wieku poprodukcyjnym – 18,5%.

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym są także nie wykazujące tendencji wzrostowej wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji oraz prognozy spadku liczby ludności na terenie gminy. W konsekwencji mieszkańców gminy sukcesywnie ubywa i postępuje proces starzenia się społeczeństwa. W latach 2010-2015 populacja gminy Wieniawa zmniejszyła się o 79 osób, tj. o 1,44 %.

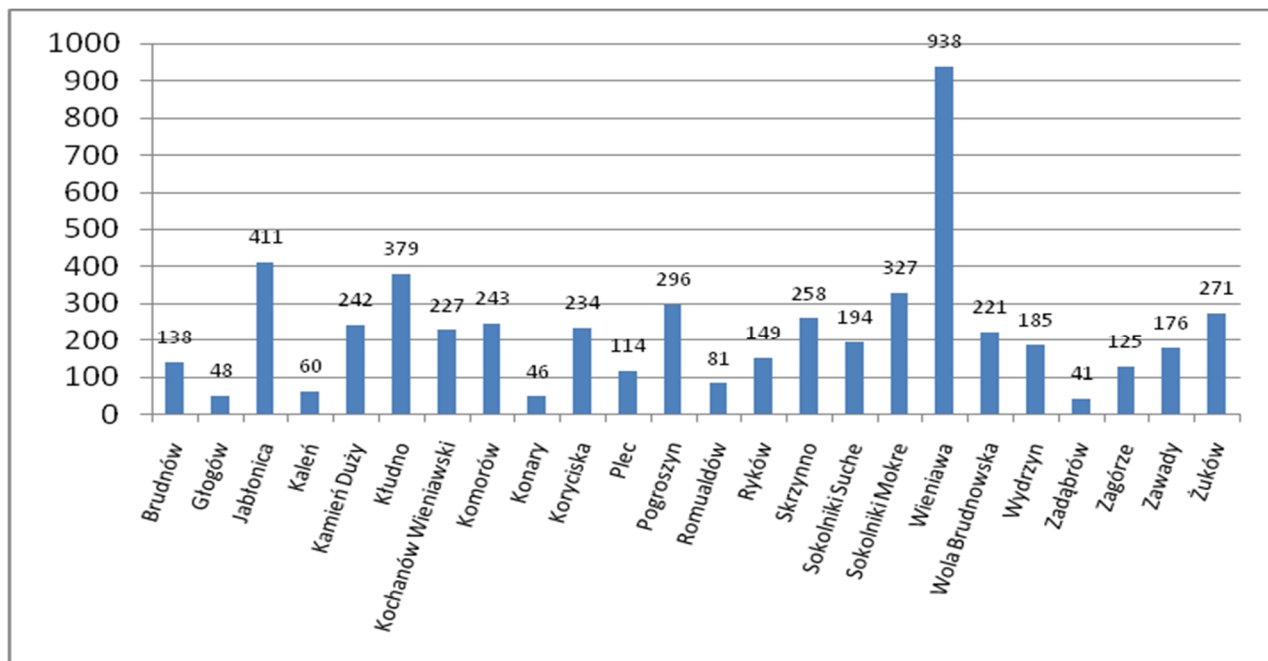
Wykres 3. Liczba ludności w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wykres 4. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców Gminy Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

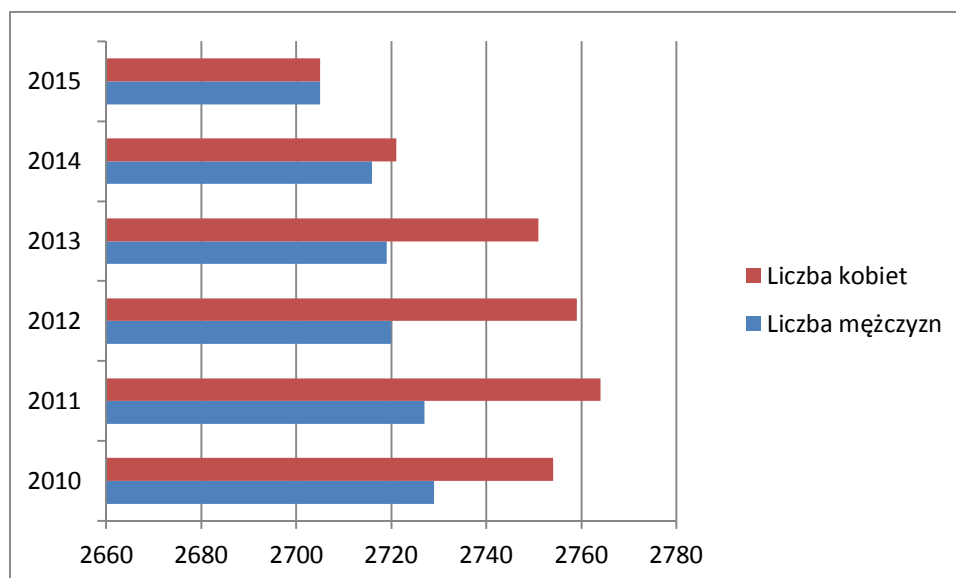
Wykres 5. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)

Średnia dla gminy wynosi 91 osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia kształtuje się tu na poziomie około 52 osób/km² i jest charakterystyczny dla wskaźników notowanych na terenach wiejskich powiatu. Rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych obszarach nie wykazuje równomierności.

Podział ludności Gminy Wieniawa ze względu na płeć prezentuje poniższy wykres. Wśród mieszkańców większy odsetek stanowią kobiety.

Wykres 6. Podział ludności Gminy Wieniawa ze względu na płeć w latach 2010 - 2015

Wykres 6 pokazuje, iż liczba kobiet i mężczyzn na terenie gminy spada. W 2010 roku na terenie gminy większą część społeczeństwa stanowiły kobiety, z upływem czasu linie wskazujące

liczbę kobiet i mężczyzn na terenie gminy zbliżają się do siebie. Wykres przedstawia również, że w szybszym tempie spada liczba kobiet.

Tabele numer 2, 3 i 4 informują jak w Gminie Wieniawa przekłada się podział ludności na odpowiednie grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2015.

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku przedprodukcyjnym w latach 2010 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni	579	560	533	520	501	485
Kobiety	558	565	564	570	557	551
Ogółem	1 137	1 125	1 097	1 090	1 058	1 036

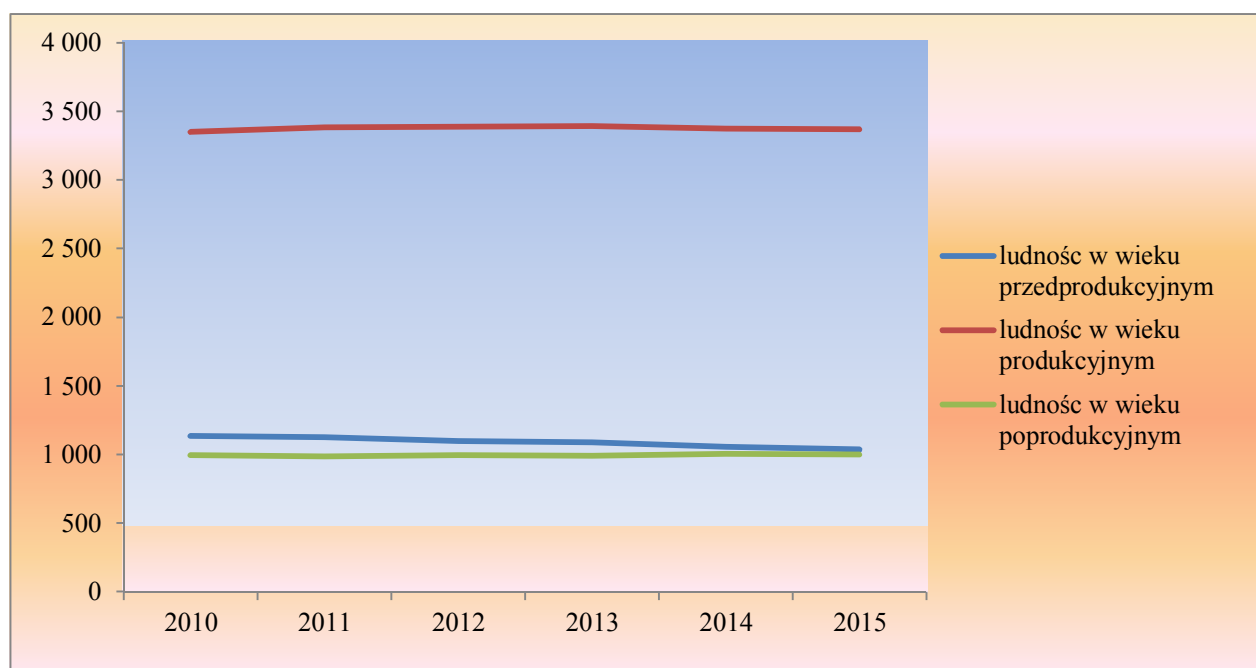
Tabela 3. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku produkcyjnym w latach 2010 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni	1 849	1 867	1 887	1 900	1 910	1 917
Kobiety	1 501	1 515	1 502	1 491	1 466	1 451
Ogółem	3 350	3 382	3 389	3 391	3 376	3 368

Tabela 4. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 - 2015

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni	301	300	300	299	305	297
Kobiety	695	684	693	690	698	703
Ogółem	996	984	993	989	1 003	1 000

Wykres 7. Podział ludności Gminy Wieniawa ze względu na wiek aktywności zawodowej w latach 2010 - 2015

Gmina Wieniawa charakteryzuje się starzeniem społeczeństwa co prezentuje powyższy wykres. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zaczyna się zrównywać z liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. Wynika z tego, że Gmina Wieniawa posiada niski wskaźnik urodzeń. W tabeli 5 znajdują się dane odzwierciedlające odsetek osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 roku.

Tabela 5. Odsetek osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności danej miejscowości w 2015 roku

Miejscowość	Odsetek	Miejscowość	Odsetek
Brudnów	71,74%	Romualdów	67,90%
Głogów	52,08%	Ryków	63,76%
Jabłonica	66,18%	Skrzynno	59,30%
Kaleń	66,67%	Sokolniki Mokre	61,34%
Kamień Duży	60,74%	Sokolniki Suche	64,53%
Kłudno	62,27%	Wieniawa	65,78%
Kochanów Wieniawa	68,28%	Wola Brudnowska	61,54%
Komorów	65,84%	Wydrzyn	62,16%
Konary	60,87%	Zadąbrów	65,85%
Koryciska	64,10%	Zagórze	66,40%
Plec	62,28%	Zawady	62,50%

Pogroszyn	54,05%	Żuków	61,25%
-----------	--------	-------	--------

Wszystkie miejscowości Gminy Wieniawa (oprócz Brudnowa) posiadają mniej niż 70% odsetek osób w wieku produkcyjnym do ogółu liczby ludności danej miejscowości. Oznacza to, że coraz mniej jest osób aktywnych zawodowo i „utrzymujących” pozostałą część społeczeństwa. Dlatego należy podjąć działania w celu pozyskania nowych inwestorów i zachęcenia do osiedlania się na terenie Gminy Wieniawa.

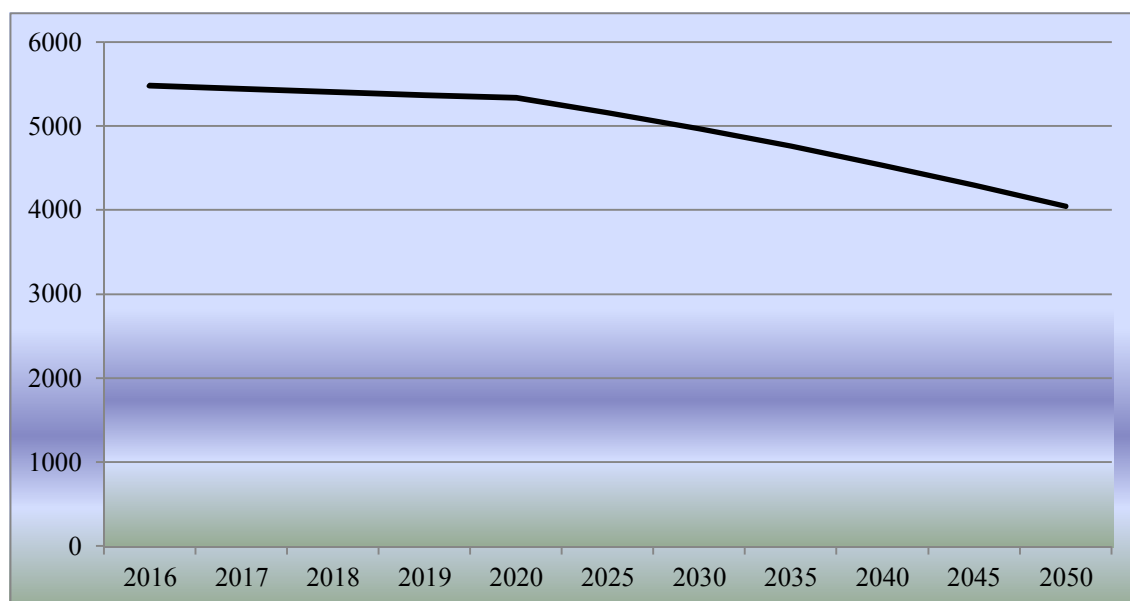
Na podstawie danych Urzędu Gminy w Wieniawie oraz danych GUS przedstawiamy pozostałe charakterystyczne dane dotyczące ludności Gminy Wieniawa:

- w latach 2010 – 2015 w gminie Wieniawa stale utrzymywało się **ujemne saldo ruchu naturalnego** (dodatni przyrost naturalny) i **dodatnie saldo ruchu wędrownego** (dodatnie saldo migracji);
- główną przyczyną ubytku rzeczywistego ludności, a co za tym spadek liczby mieszkańców gminy Wieniawa, jaki miał miejsce w latach 2010– 2015 jest dodatnie saldo migracji (w 2010 roku saldo migracji w gminie Wieniawa kształtowało się na poziomie 1,82 ‰);
- bliskość Radomia w połączeniu z wysokim poziomem atrakcyjność rezydencjonalnej gminy Wieniawa może powodować w przyszłości, iż jej teren staje się punktem docelowym dla osób opuszczających Radom;
- procesy suburbanizacji mogą wpływać na rozwój gminy Wieniawa w dwojaki sposób:
 - **pozytywny:** wzrost wpływów budżetowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych;
 - **negatywny:** wzrost presji osadnictwa na środowisko przyrodnicze (zwłaszcza przy niskim poziomie dostępności systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków), wzrost jednostkowych kosztów utrzymania infrastruktury i świadczenia usług publicznych.
- niski poziom dostępności do usług zdrowotnych w zakresie ambulatoryjnych świadczeń medycznych (bardzo duża liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię – 2724);
- niski poziom dostępności do usług aptecznych (bardzo duża liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną lub 1 punkt apteczny – 2724);
- **bardzo niski udział mieszkańców objętych różnego rodzaju świadczeniami środowiskowej pomocy społecznej (11%), co pozytywnie wyróżnia Gminę Wieniawa na tle kraju i regionu**

Za pomocą danych Głównego Urzędu Statystycznego (Prognoza ludności na lata 2008-2050, Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050; www.stat.gov.pl) przeprowadzono prognozę demograficzną dla Gminy Wieniawa. Przewiduje się,

że w perspektywie do 2050 roku liczba mieszkańców kształtować się będzie na poziomie 4050 osób, co oznacza spadek o około 26,07% w stosunku do stanu obecnego.

Wykres 8. Prognoza liczby ludności w Gminie Wieniawa (obliczenia własne)

1.3.2. Rynek pracy

Niezbyt korzystna sytuacja w obszarze lokalnej gospodarki przekłada się na relatywnie **wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Wieniawa** (w 2015 roku na każde 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało przeciętnie 23 osoby pozostających bez pracy). Niemniej jednak należy odnotować, iż w latach 2010 – 2015 w gminie Wieniawa miał miejsce **wyraźny spadek liczby bezrobotnych**.

Tabela poniżej przedstawia zestawienie osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu przysuskiego oraz łączną liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie powiatu.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu przysuskiego według płci w 2007, 2010 i 2015 roku

Gmina	2007			2010			2015		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Borkowice	703	350	353	709	395	314	638	320	318
Gielniów	677	336	341	790	425	365	632	331	301
Kłwów	306	178	128	312	189	123	250	157	93
Odrzywół	423	216	207	418	236	182	422	240	182

Potworów	407	215	192	403	218	185	386	217	169
Przysucha	1372	661	711	1298	693	605	1189	628	561
Rusinów	555	294	261	589	314	275	503	285	218
Wieniawa	770	385	385	820	433	387	696	374	322
Razem w powiecie	5213	2635	2578	5339	2903	2436	4716	2552	2164

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Roczniki Statystyczne GUS z lat 2000 – 2015
oraz www.stat.gov.pl

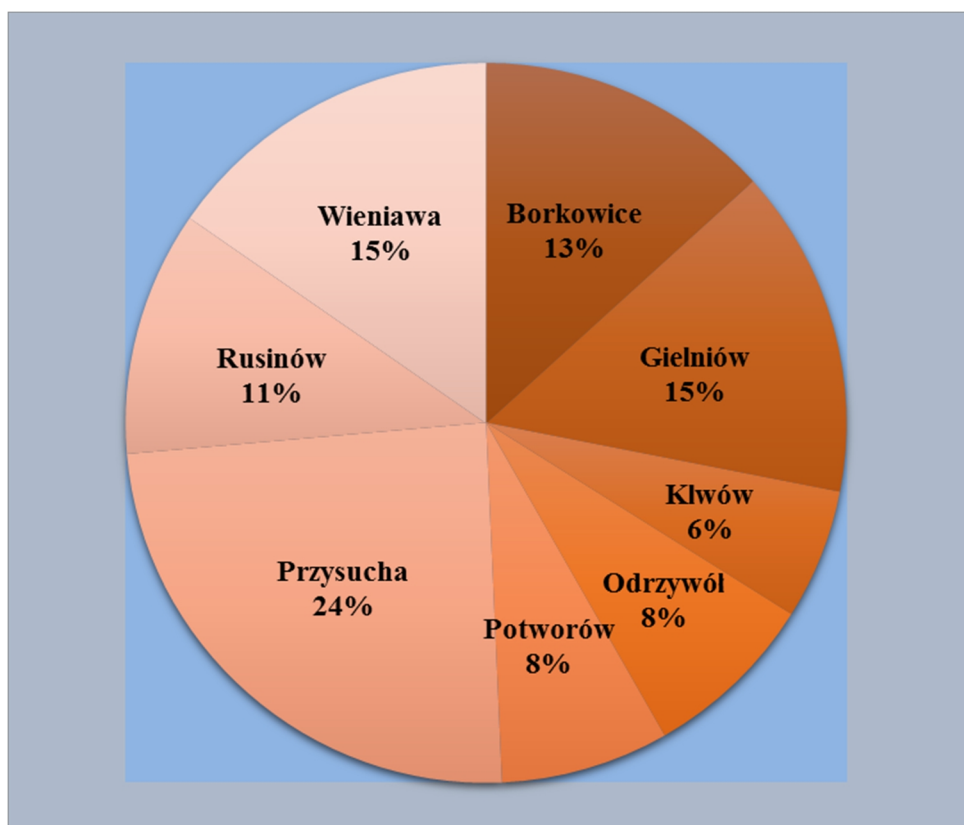
Analizując dane z tabeli 6 początkowo należy zwrócić uwagę, że bezrobocie w 2010 roku w stosunku do roku 2007 wzrosło o 126 osób, czyli o 2,42%. Niewątpliwie na tą sytuację miało przede wszystkim ożywienie gospodarki Polskiej z przełomu 2006 – 2008 roku oraz następujący po nim kryzys. Jednak w tym momencie nie to jest najważniejsze. Najbardziej zauważalną zmianą w tym regionie był wzrost liczby osób poszukujących pracę w gminie Gielniów, który wyniósł 16,69%. Ponadto w gminach Wieniawa i Rusinów również zanotowano nasilenie się tego problemu, choć nie jest ono tak duże jak w przypadku Gielniowa.

Niepokojącym zjawiskiem jest również to, że udział gminy Borkowice, Gielniowa oraz Wieniawy jest prawie dwukrotnie wyższy od trzech gmin z najmniejszym udziałem, co świadczy o dużym zróżnicowaniu społeczności i rozproszeniu na rynku pracy.

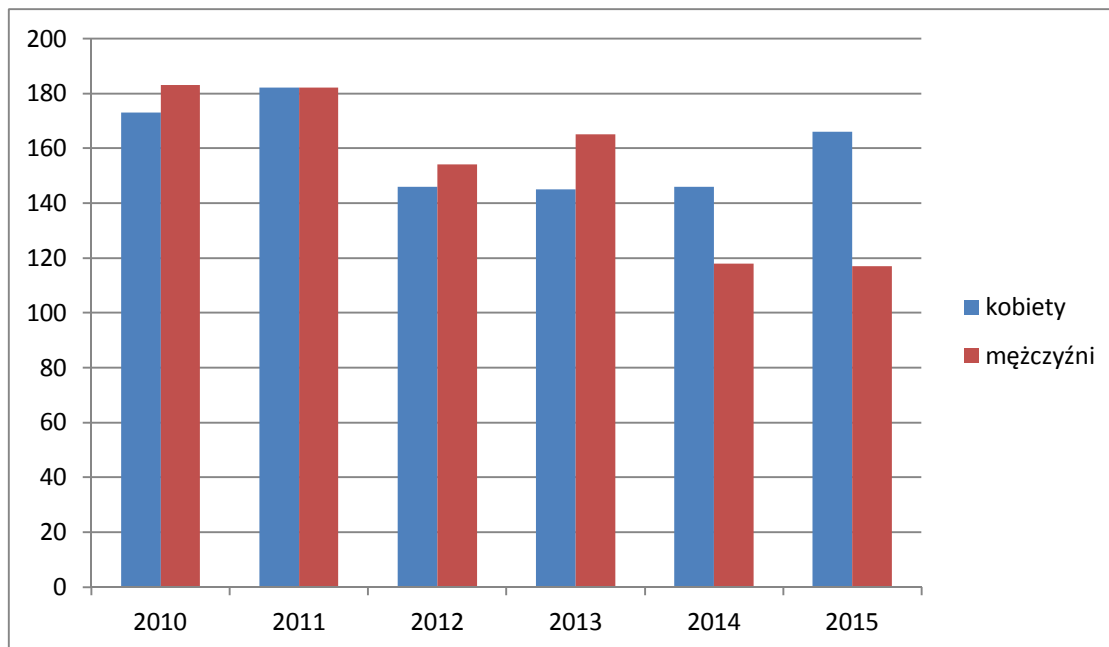
Porównując dane z roku 2010 w stosunku do roku 2015 widać spadek liczby osób bezrobotnych o 623 osoby na terenie powiatu przysuskiego. W samej Gminie Wieniawa liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 124 osoby. Spowodowane mogło to być między innymi: polepszeniem warunków rozwoju dla firm, rozwojem gospodarstw rolnych, migracją osób młodych za pracę do większych miast oraz wyjazdów zagranicznych za pracę.

Na wykresie zaprezentowanym poniżej znajduje się udział osób bezrobotnych zamieszkałych poszczególne gminy w ogóle bezrobotnych powiatu przysuskiego. Dane te zaprezentowane są dla 2010 roku.

Wykres 9. Udział osób bezrobotnych w gminach powiatu przysuskiego w 2010 roku

Wykres 10. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie Gminy Wieniawa (GUS, 2010-2015)

Miesięczne wynagrodzenie brutto (przeciętne) na terenie powiatu przysuskiego wynosiło (według GUS 2015), w roku 2015 - 3 330,53 zł, co stanowi 83,20 % średniej krajowej. Dla województwa średnie wynagrodzenie jest wyższe i wynosi - 4 927,34 zł i jest wyższe od średniej.

Dla gminy Wieniawa takie statystyki nie są prowadzone, można jednak założyć, że średnie wskaźniki są takie same lub niższe jak dla powiatu. Średnie wskaźniki dla powiatu i województwa wykazują tendencje rosnącą, jednak należy wnioskować, że wzrost płac nominalnych nie ma wpływu na wzrost poziomu realnych dochodów gospodarstw domowych.

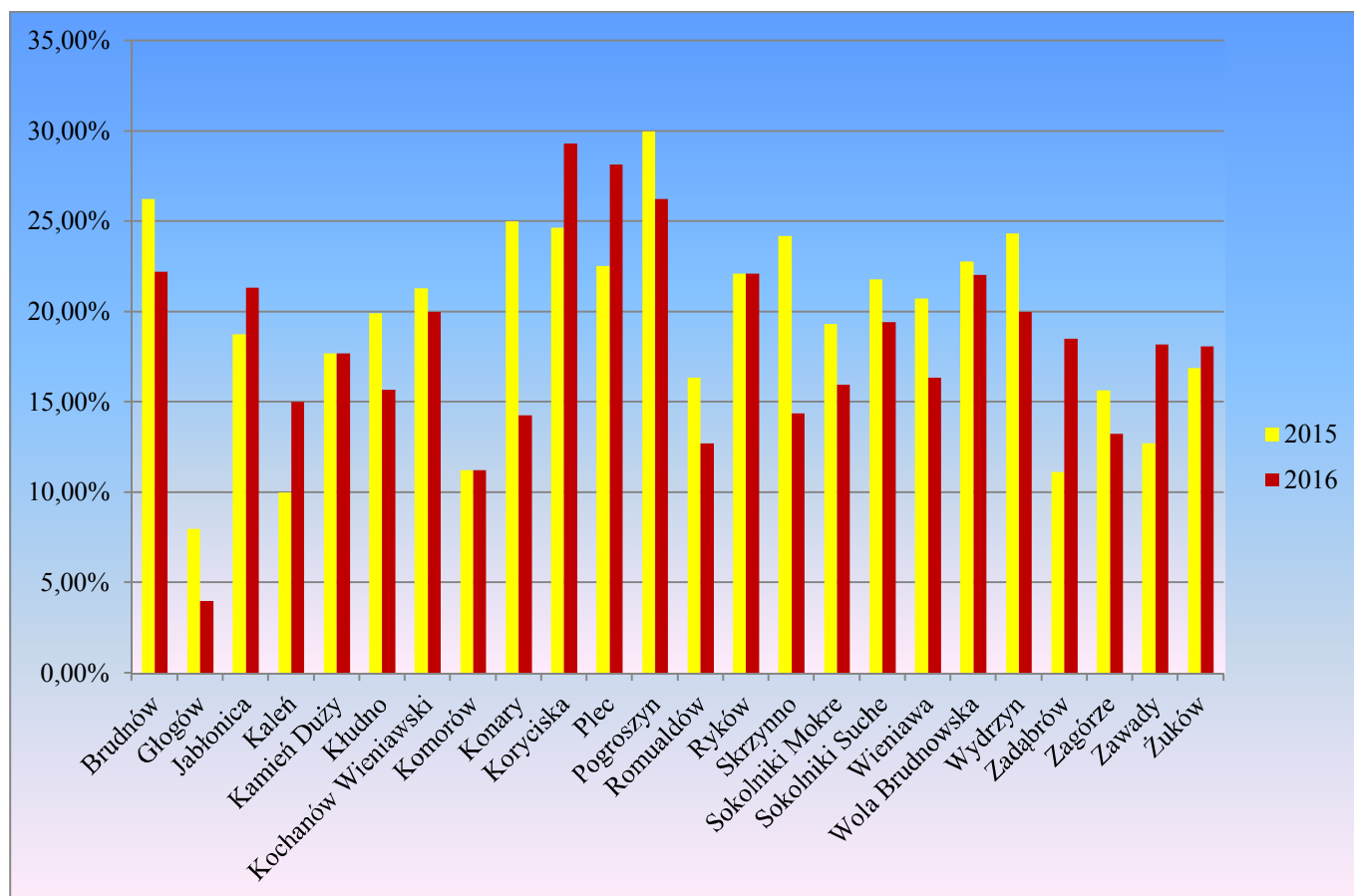
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 i 2016 roku (dane PUP)

Miejscowość	2015 rok		2016 rok	
	Liczba bezrobotnych	Liczba długotrwale bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Liczba długotrwale bezrobotnych
Brudnów	26	22	22	20
Głogów	2	2	1	1
Konary	7	5	4	3
Jabłonica	51	36	58	30
Kaleń	4	2	6	4
Kamień Duży	26	16	26	14
Kłudno	47	29	37	26
Kochanów Wieniawski	33	27	31	22
Komorów	18	11	18	9
Koryciska	37	29	44	31
Plec	16	14	20	13
Pogroszyn	48	37	42	31
Romualdów	9	4	7	5
Ryków	21	16	21	16
Skrzynno	37	23	22	13
Sokolniki Mokre	23	15	19	14
Sokolniki Suche	46	28	41	29
Wieniawa	128	93	101	79
Wola Brudnowska	31	23	30	22
Wydrzyn	28	20	23	14
Zadąbrów	3	2	5	2
Zagórze	13	8	11	7
Zawady	14	11	20	14

Żuków	28	21	30	18
-------	----	----	----	----

Tabela zaprezentowana powyżej przedstawia liczbę osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 i 2016 roku. Wysoką liczbą osób pozostających bez pracy (tj. powyżej 25 osób) charakteryzują się następujące miejscowości: **Brudnów**, Jabłonica, Kamień Duży, Kłudno, Kochanów Wieniawski, Koryciska, Pogroszyn, Skrzynno, Sokolniki Suche, **Wieniawa**, Wola Brudnowska, **Wydrzyn** oraz Żuków. Jednakże skalę problemu najlepiej obrazuje procentowy udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa, co zostało zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 i 2016 roku (dane PUP)

Stopa bezrobocia w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa pozostaje na bardzo wysokim poziomie. Szczególnie zauważalny jest problem w następujących miejscowościach: Brudnów, Jabłonica, Kochanów Wieniawski, Koryciska, Konary, Plec, Pogroszyn, Ryków, Skrzynno, Sokolniki Suche, Wieniawa, Wola Brudnowska i Wydrzyn. W latach 2015-2016 w wymienionych miejscowościach bezrobocie utrzymywało się na poziomie wyższym niż 20%.

Poziom bezrobocie wynika z relatywnie wysokiego odsetka pracujących w sektorze rolniczym i nie daje pełnych informacji o skali zjawiska. Zgodnie z obowiązującymi zasadami rejestracji bezrobotnych, osoby będące właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnej powyżej 2ha przeliczeniowego nie są ujęte w ewidencji osób bezrobotnych uwzględniając takie przypadki, gdy nie wykonują żadnej pracy. Wpływa to na skalę zjawiska bezrobocia ukrytego.

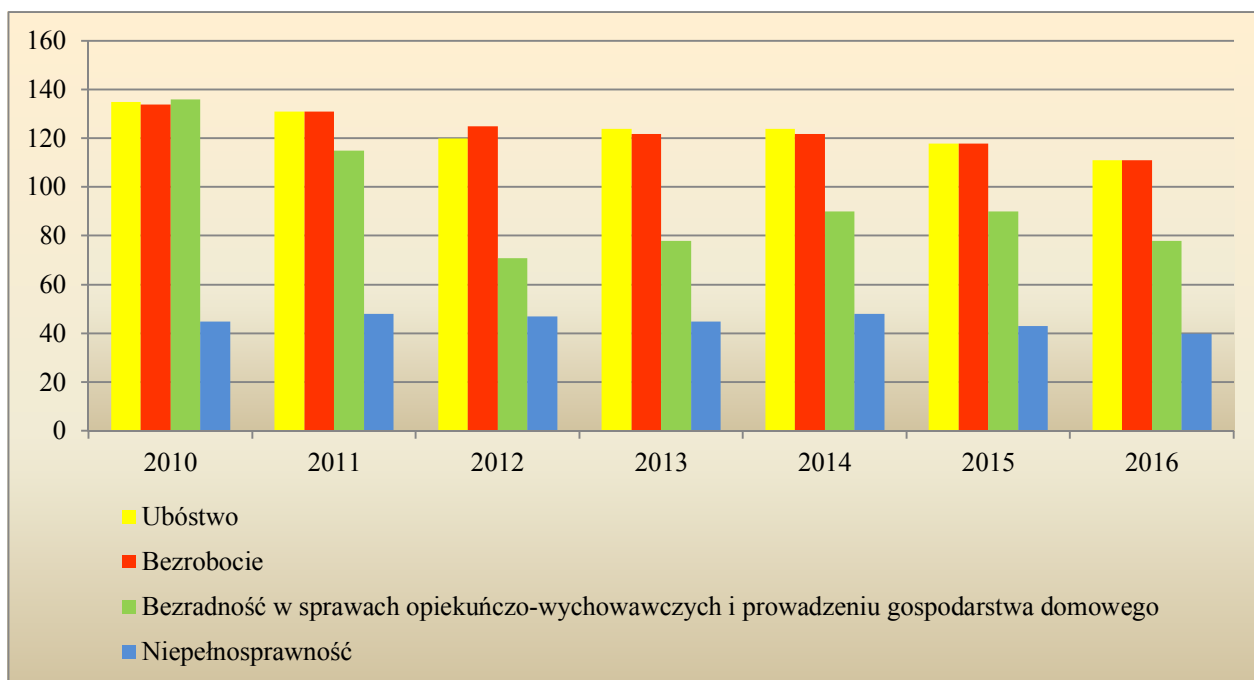
1.3.3. Pomoc społeczna

Brak pracy jest poważnym problemem społecznym, ponieważ często staje się przyczyną innych dysfunkcji rodziny, np. ubóstwa, bezradności, ale też i innych uzależnień. Na terenie gminy pomoc społeczną mieszkańcom świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieniawie, który realizuje zadania własne zgodnie i zlecone z zakresu pomocy społecznej.

Tabela 8. Działalność GOPS w Wieniawie w latach 2010-2015 (GOPS Wieniawa)

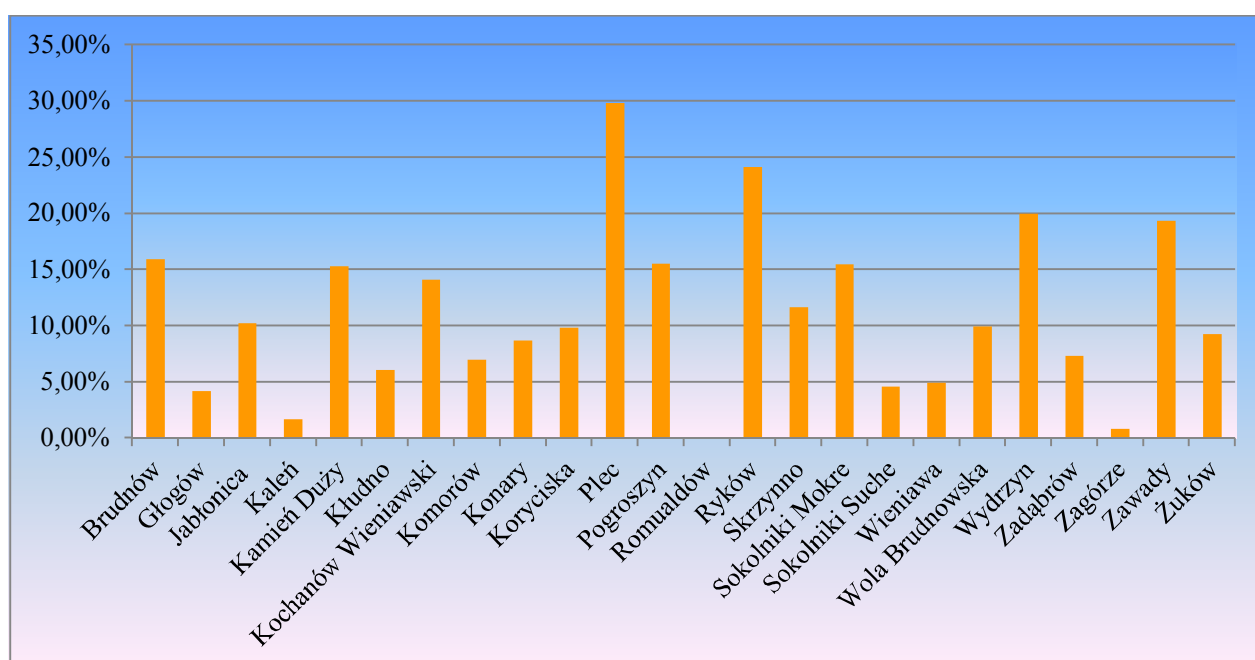
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba korzystających z pomocy GOPS ogółem							
Liczba rodzin	183	182	175	177	178	171	158
Liczba osób w rodzinach	736	844	706	703	685	637	558
Liczba rodzin według powodów przyznania pomocy z GOPS							
Ubóstwo	135	131	120	124	124	118	111
Bezrobocie	134	131	125	122	122	118	111
Niepełnosprawność	45	48	47	45	48	43	40
Długotrwała choroba	10	5	2	1	5	4	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	136	115	71	78	90	90	78
Alkoholizm	1	1	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	0	0	0	0	5	1
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	3	0	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	0	0	0	1

Wykres 12. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 (GOPS Wieniawa)

Najwięcej świadczeń udzielonych było z powodu: ubóstwa, bezrobocia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawności. Dużym problemem jest rosnąca liczba świadczeń wypłacanych z powodu ubóstwa, świadczy ona o wielu problemach związanych z utrzymaniem rodzin m. in. brakiem pracy.

Wykres 13. Procentowy udział liczby osób korzystających z pomocy GOPS z poszczególnych sołectw do liczby mieszkańców tych sołectw 2015 roku (GOPS Wieniawa)

Mieszkańcy poszczególnych miejscowości Gminy Wieniawa korzystają z pomocy świadczonej przez GOPS w Wieniawie. Najmniejszy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy GOPS zamieszkuje miejscowości Głogów, Kaleń, Konary, Wola Brudnowska, Zadąbrów, Zagórze. Mieszkańcy gminy mogą korzystać również z pomocy instytucji powiatowych np.: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przysusze, Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Przysusze.

1.3.4. Mieszkalnictwo

Czynnikiem wpływającym na standard życia ludności danego obszaru są warunki mieszkaniowe. Istniejące warunki mieszkaniowe w gminie są zbliżone do warunków mieszkaniowych w kraju.

W zabudowie Gminy Wieniawa wyróżnia się:

- tereny zabudowy zagrodowej - mieszkaniowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących budynków,
- budynki większe gabarytowo to m.in.: obiekty szkół, budynki administracji,
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej),

Dominującym rodzajem zabudowy gminy jest zabudowa mieszkaniowa. Na terenie gminy jest łącznie 1 752 budynki mieszkalne (głównie w zasobach osób prywatnych). Tabela poniżej przedstawia charakterystykę zasobów mieszkaniowych oraz informacje związane z wyposażeniem mieszkań.

Tabela 9. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne	1716	1726	1731	1738	1747	1752
Zasoby mieszkaniowe						
Mieszkania ogółem	1750	1756	1764	1771	1780	1786
Izby	6123	6158	6207	6249	6297	6327
Powierzchnia użytkowa mieszkań	137525	138226	139299	140292	141403	142127
Wyposażenie mieszkań						
Wodociąg	1252	1258	1266	1273	1282	1288
Ustęp splukiwany	1195	1201	1209	1216	1225	1231
Łazienka	1138	1144	1152	1159	1168	1174
Centralne ogrzewanie	914	920	928	935	944	950
Gaz sieciowy	3	3	3	3	3	3

Analizując charakterystykę zasobów mieszkaniowych w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego) należy zauważyć że liczba

budynków mieszkalnych w tym okresie średnio zwiększała się o 7 - tj. ok. 0,42%.

Dokonując analizy budynków mieszkalnych można zauważyć, że średnio każdy budynek mieszkalny posiada ok. 3,5 izb o średniej łącznej powierzchni 78,98 m².

Średnio 71,77% mieszkań wyposażone jest w wodociąg, 68,54% w ustęp spłukiwany, 65,31% w łazienkę, 52,61% w centralne ogrzewanie i tylko 0,17% w gaz sieciowy.

Zaopatrzenie Gminy Wieniawa w ciepło odbywa się przez indywidualne kotłownie. Źródło ciepła w budynkach jednorodzinnych stanowią głównie instalacje centralnego ogrzewania lub miejscowe źródła ciepła. Jako paliwo najczęściej stosuje się węgiel kamienny i biomasę.

W gminie brak jest sieci gazu ziemnego. Zapotrzebowanie na gaz do użytku gospodarstw domowych pokrywane jest butlami z gazem propan - butan. Dystrybucją zajmują się podmioty gospodarcze.

Gmina Wieniawa odznacza się **niskim poziomem atrakcyjności rezydencjonalnej** (osiedleńczej) – obszar gminy może być jednak potencjalnie jednym z kierunków docelowych osób migrujących z Radomia i osiedlających się w jego strefie funkcjonalnej (suburbanizacja). W latach 2010 – 2015 w gminie Wieniawa zaobserwowano **spadek liczby nowych budynków mieszkalnych**; w stosunku do 2010 roku (32 budynków) ich liczba zmniejszyła się o 43,75 % (18 budynków - w 2015 r.). Tempo przyrostu liczby nowych budynków mieszkalnych w gminie Wieniawa było niższe niż średnio w Polsce, województwie mazowieckim, powiecie przysuskim, jak również wyższe w porównaniu z gminami: Borkowice, Klwów, Potworów Rusinów, Gielniów, Przysucha Odrzywół. Gmina posiada niski poziom zaawansowania procesów planowania przestrzennego (teren gminy nie jest objęty obowiązującym miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, poza sołectwami Kłudno, Brudnów, Głogów).

Wykres 14. Liczba wydanych pozwoleń na budowę mieszkaniową w latach 2010 – 2015 (opracowanie własne)

1.3.5. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Wieniawa

Na terenie Gminy Wieniawa działają placówki administracyjne, jednostki pomocnicze, placówki oświatowe zarządzane przez Gminę, placówki oświatowe pozostałe, placówki opieki zdrowotnej, OSP. W tabeli poniżej wyszczególniono placówki na terenie gminy.

Tabela 10. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)

Wyszczególnienie	Nazwa
Placówki administracyjne	Urząd Gminy w Wieniawie Urząd Stanu Cywilnego w Wieniawie
Jednostki pomocnicze	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminne Centrum Kultury i Sportu w Wieniawie
Placówki oświatowe zarządzane przez Gminę	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wieniawie obejmujące Publiczną Szkołę Podstawową oraz Publiczne Gimnazjum Przedszkole Publiczne w Wieniawie
Placówki oświatowe pozostałe	Zarządzana przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokolniki Mokre "VIRIBUS UNITIS" Publiczna Szkoła Podstawowa w Sokolnikach Mokrych
Opieka zdrowotna	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EMED w Wieniawie Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skrzynnie
Bezpieczeństwo	Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Wieniawie oraz Skrzynnie

1.3.6. Struktura organizacji pozarządowych

Na terenie Gminy Wieniawa działają organizacje pozarządowe. Należą do nich:

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokolniki Mokre „VIRIBUS UNITUS”
- Stowarzyszenie Oświatowe „Wieniawa”
- Lokalne Stowarzyszenie Kobiet Skrzynno
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Pogroszyn
- Stowarzyszenie gospodyń wiejskich „Rykowianki”

Kluby sportowe na terenie gminy to:

- CHOJNIAK Wieniawa
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy GROM
- Sokół Sokolniki

Gmina należy do Lokalnej Grupy Działania "Razem dla Radomki". Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Razem dla Radomki" (LGD) jest organizacją pozarządową działającą od 2008 roku w ramach europejskiego programu LEADER na rzecz rozwoju obszarów wiejskich sześciu gmin znajdujących się na południu województwa mazowieckiego: Jedlińsk, Przysucha, Przytyk, Wieniawa, Wolanów, Zakrzew. LEADER koncentruje się na rozwoju lokalnym kierowanym przez

społeczność (tzw. RLKS). Zadaniem LEADER jest wspierany rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

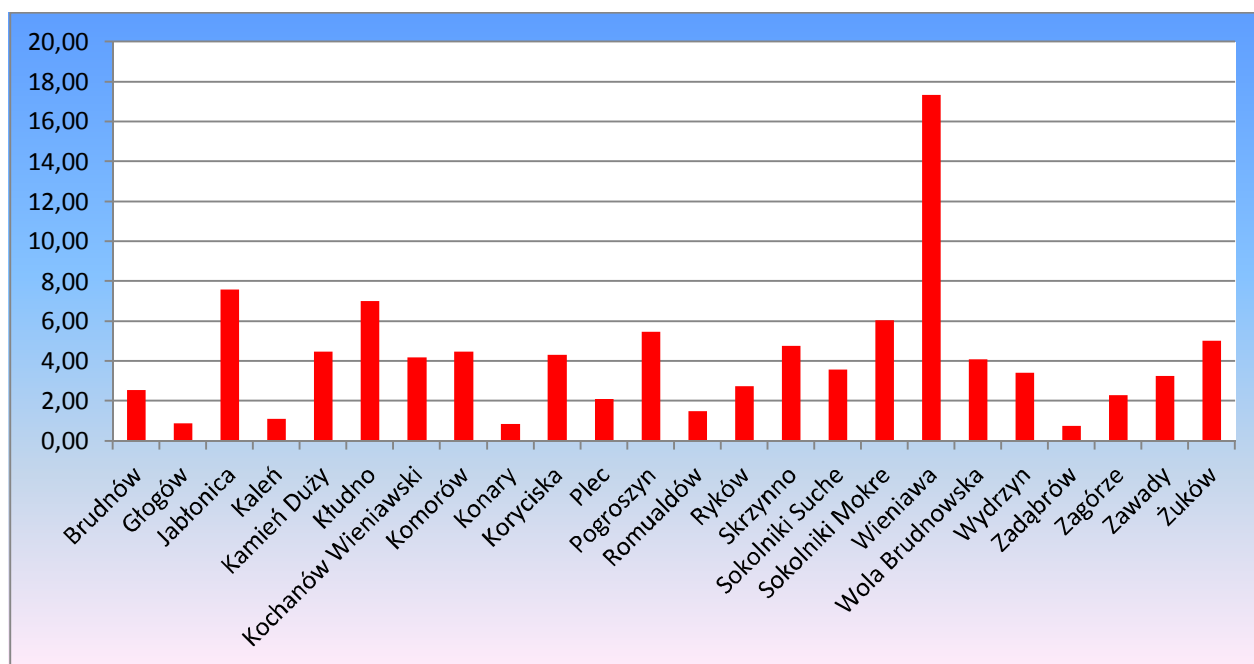
1.3.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej

W analizowaniu czynników społecznych, mających wpływ na przyszłość gminy, zwraca się uwagę na problemy:

- demograficzne - zwłaszcza na tendencje rozwojowe, czyli ludność w wieku produkcyjnym i starzenie się społeczeństwa
- bezrobocie
- ubóstwa i innych dysfunkcji społecznych, w tym osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej
- warunków życia, w tym warunków mieszkaniowych

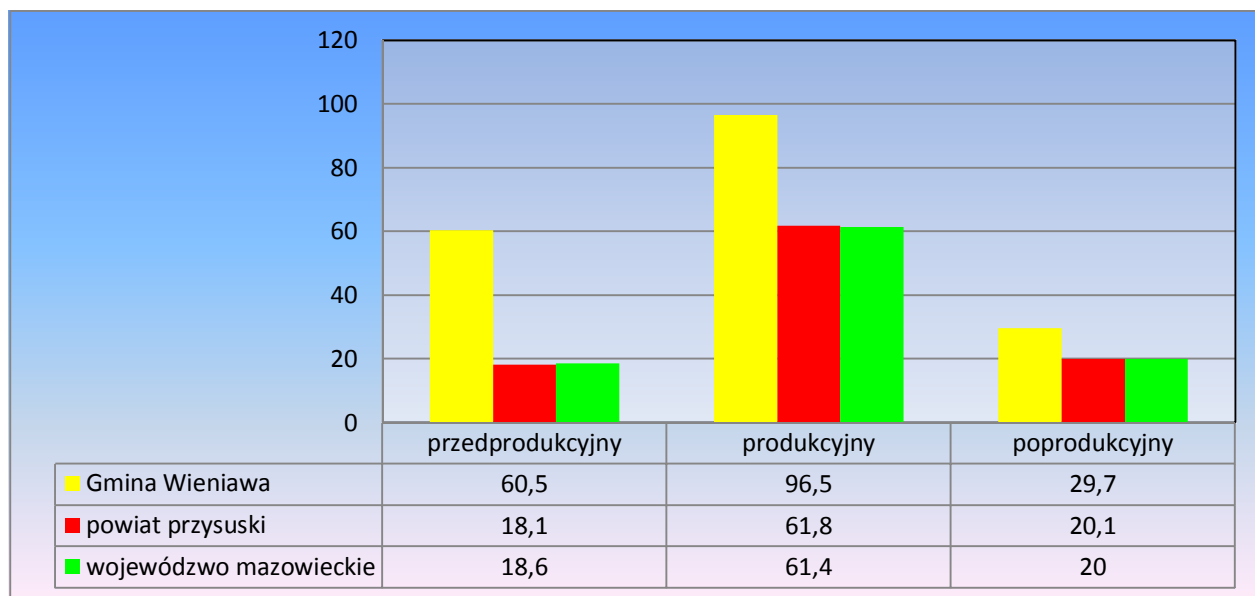
W analizowaniu danych demograficznych i społecznych należy wziąć pod uwagę fakt, że mniej korzystnie będą wypadały wskaźniki dla miejscowości, w których zamieszkuje mała liczba mieszkańców. Ponieważ działania rewitalizacyjne mają przynieść pozytywne skutki na ogół społeczeństwa w gminie, należy zwrócić uwagę na występowanie w miejscowościach najbardziej zaludnionych podobnych problemów, jak na terenie całej gminy. Dlatego analizując dane należy brać pod uwagę miejscowości: Wieniawa, Brudnów, Wydrzyn i Komorów- jako miejscowości gdzie kumulują się problemy społeczne.

Wykres 15. Procentowe ujęcie liczby ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Wieniawa w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Wieniawie)

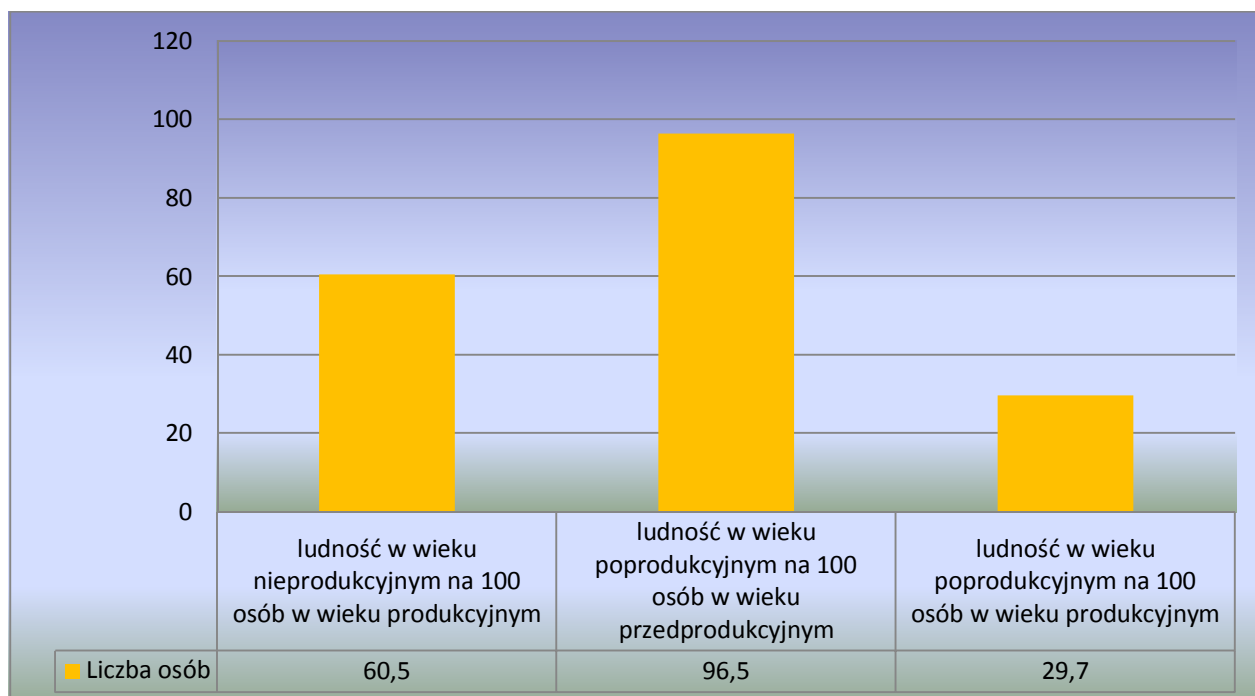

W Gminie Wieniawa obserwowany jest spadek liczby mieszkańców. Populacja gminy charakteryzuje się mało korzystną strukturą wiekową, ponieważ wyraźnie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym (Gmina Wieniawa ma gorsze wskaźniki niż powiat przysuski i województwo), co obrazuje wykres nr 16.

Wykres 16. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych Gminy Wieniawa, powiatu przysuskiego oraz województwa mazowieckiego w roku 2015 (GUS, 2015)

Wykres 17. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla Gminy Wieniawa (GUS, 2015)

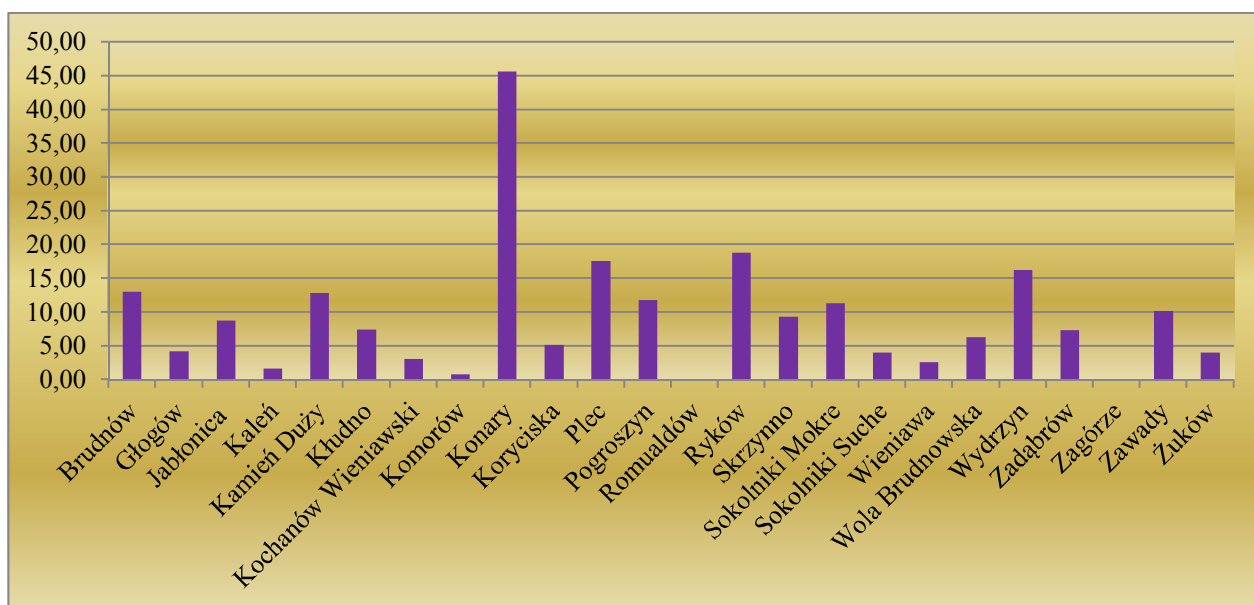
Średnia osób w wieku produkcyjnym dla terenów gminy na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw wynosi 63 osoby. W liczbie ludności w wieku produkcyjnym najkorzystniejsze wskaźniki przyjmuje miejscowość Brudnów, Kochanów Wieniawski i Romualdów. Najmniej korzystne wskaźniki przyjmują miejscowości z mniejszą liczbą mieszkańców ogółem tj. Głogów.

Dla przeanalizowania kondycji społeczeństwa ważne jest uwzględnienie osób wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) w stosunku do liczby ludności. Badaniach demograficznych za społeczeństwa stare uważają społeczeństwa, w których odsetek osób powyżej 65 roku życia przekracza 8 %. W gminie zauważalna jest tendencja „starzenia się” społeczeństwa ponieważ odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi tu 18,5% i wg danych statystycznych zdecydowanie wzrasta.

Obserwowane problemy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój gospodarczy gminy, trwale i radykalnie obniżając jej potencjał. Niekorzystne zmiany w strukturze ludności mogą przyczyniać się do pogłębiania problemów ekonomiczno-społecznych. Zmiany demograficzne dynamicznie wpływają na popyt na poszczególne usługi i zasoby siły roboczej. W efekcie następuje osłabienie działalności gospodarczej, co powoduje obniżenie dochodu samorządu i mieszkańców. Bezrobocie na terenie gminy na koniec 2015 roku wynosiło 20,70% (gorszy wskaźnik niż teren powiatu i województwa).

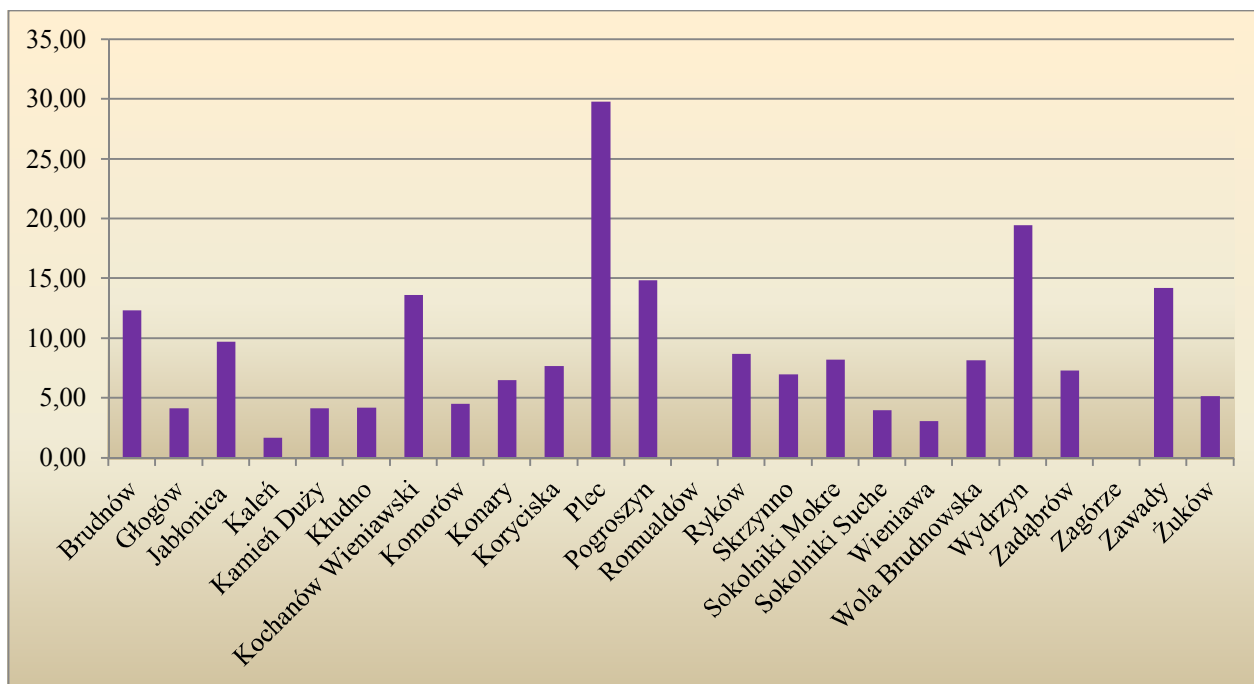
Sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest zatem korzystna, duża liczba osób bezrobotnych korzysta ze świadczeń GOPS. Głównymi kryteriami korzystania z pomocy społecznej instytucjonalnej brany pod uwagę - w niniejszej analizie jest ubóstwo.

Wykres 18. Liczba korzystających z pomocy GOPS w Wieniawa z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPs Wieniawa)

Średnia dla gminy osób korzystających z pomocy GOPS w Wieniawie z powodu ubóstwa wynosi 9,25 osoby na 100 mieszkańców. Najmniej korzystne wskaźniki wykazują miejscowości: Brudnów, Kamień Duży, Konary, Plec, Ryków i Wydrzyn.

Wykres 19. Liczba korzystających z pomocy GOPS w Wieniawie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS Wieniawa)

Średnia dla gminy wynosi 8,28 osoby korzystających z pomocy GOPS w Wieniawie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Najmniej korzystne wskaźniki osiągają miejscowości: Brudnów, Kochanów Wieniawski, Plec, Pogroszyn, Wydrzyn oraz Zawady.

Osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym mogą być osoby i rodziny, w których środowiskach domowych występują zjawiska patologiczne. W Gminie Wieniawa działa pomoc instytucjonalna dla osób z problemami społecznymi dla których założono Niebieskie Karty. Tabela poniżej przedstawia miejscowości, w których występuje to zjawisko.

Tabela 11. Liczba założonych Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy domowej na terenie gminy Wieniawa (GOPS Wieniawa)

Miejscowość	Liczba
Jabłonica	1
Kłudno	1
Komorów	1
Pogroszyn	2

Ryków	1
Skrzynno	1
Sokolniki Suche	1
Wieniawa	1
Żuków	3

Ważnym wyznacznikiem w sferze społecznej jest dostępność infrastruktury: instytucji sfery administracyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej oraz opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa mieszkańców. Z racji pełnienia funkcji wiodących w gminie miejscowość Wieniawa będzie najlepiej wyposażonym - pod tym względem - obszarem gminy. Najmniej wyposażonymi sołectwami pod względem infrastruktury są: Głogów, Kamień Duży, **Komorów**, Plec, Romualdów, Wola Brudnowska, **Wydrzyn**, Zagórze, Zawady. Jeżeli nawet w pojedynczym sołectwie istnieje budynek użyteczności publicznej to jest on w złym stanie i wymaga on remontu.

Tabela 12. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawa)

Sołectwa w Gminie Wieniawa	Dostępność instytucji, obiektów					
	Administracyjnych	Edukacyjnych	Kulturalnych	Sportowych	Opieki zdrowotnej	Bezpieczeństwa
Brudnow				X		
Głogów						
Jabłonica				X		
Kamień Duży						
Kłudno			X	X		
Kochanów Wieniawski				X		
Komorów			X			
Koryciska			X	X		
Plec						
Pogroszyn		X				
Romualdów						
Ryków			X	X		
Skrzynno			X	X	X	
Sokolniki Suche			X			
Sokolniki Mokre		X				

Wieniawa	X	X	X	X	X	X
Wola Brudnowska						
Wydrzyn			X			
Zagórze						
Zawady						
Żuków			X			

Gmina Wieniawa charakteryzuje się **bardzo niską wartością współczynnika skolaryzacji netto** dla szkół gimnazjalnych (95%- 2015 rok).

- współczynnik skolaryzacji netto jest miarą obrazującą stosunek liczby uczniów (na początku roku szkolnego) na danym poziomie nauczania (w określonej grupie wiekowej) do liczby mieszkańców w grupie wiekowej, jaka odpowiada temu poziomowi nauczania; miernik ten odzwierciedla odsetek uczniów pobierających naukę w szkołach zlokalizowanych na obszarze poszczególnych jednostek terytorialnych; wartość współczynnika skolaryzacji netto powyżej 100% oznacza, iż w placówkach edukacyjnych położonych na terenie określonej gminy naukę pobiera więcej uczniów niż wynikałoby to z ewidencji ludności; obowiązkowi szkolnemu na poziomie gimnazjalnym podlegają osoby w wieku 13 – 15 lat; niska wartość współczynnika skolaryzacji netto w gminie Wieniawa może wynikać z faktu, że pewna część uczniów po zakończeniu edukacji na szczeblu podstawowym kontynuując naukę w gimnazjach położonych w granicach innych gmin (np. Przysucha, Radom) – jest to zauważalny wskaźnik mówiący o tym, że miasta te, jako pobliski atrakcyjny ośrodek szkolnictwa i nauki przejmuje uczniów gimnazjum.

Ponadto Gminę Wieniawa pod względem edukacji, wychowania i kultury charakteryzuje:

- poprawa dostępności do usług wychowania przedszkolnego na obszarze gminy (wzrost liczby miejsc dla dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego)
- wysoki poziom zainteresowania mieszkańców ofertą organizowanych wydarzeń kulturalnych (relatywnie wysoka liczba uczestników imprez kulturalnych)
- wyraźny wzrost zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie kół (klubów) kulturalnych
- wyraźny wzrost zaangażowania mieszkańców w działalność zespołów artystycznych (wzrost liczby członków zespołów artystycznych w latach 2007 – 2012 o 62,0%);
- wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w działalność zespołów artystycznych

Pod względem czytelnictwa Gminy Wieniawa charakteryzuje się:

- niewielkim wzrost poziomu czytelnictwa wśród mieszkańców (spadek liczby czytelników bibliotek publicznych w latach 2010 – 2015 o 0,2%);
- wysokim poziomem wypożyczeń wśród mieszkańców (liczba wypożyczonych książek na 100 mieszkańców w latach 2010-2015 – 189 sztuk);
- poprawą dostępności do usług bibliotecznych (wzrost liczby woluminów pozostających

w dyspozycji placówek bibliotecznych w latach 2010– 2012 o 7,2%);

- brakiem nowoczesnej biblioteki.

1.4. Strefa gospodarcza

1.4.1. Struktura gospodarki

Ogółem w gminie Wieniawa zarejestrowanych jest 373 podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (stan na 31.12.2015 r.), w tym: 362 to podmioty tworzące sektor prywatny (około 97,05%). W sektorze prywatnym przeważają - w 90,33% - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rejestr REGON ogółem						
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	343	329	338	343	356	373
Sektor publiczny - ogółem	14	12	11	11	9	10
Sektor prywatny - ogółem	329	317	327	332	347	362
Sektor prywatny						
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	309	298	304	307	318	327
Sektor prywatny - spółki handlowe	2	2	2	2	5	6
Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0
Sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1	1	1
Sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0	0	0
Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	5	5	5	5	5	9

Tabela 14. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa wg sekcji PKD w latach 2010- 2015 (GUS, 2010-2015)

Sektor gospodarki	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	343	329	338	343	356	373
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	23	23	20	16	9	8
Przemysł i budownictwo	86	85	85	84	81	92

Pozostała działalność	234	221	233	243	266	273
-----------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

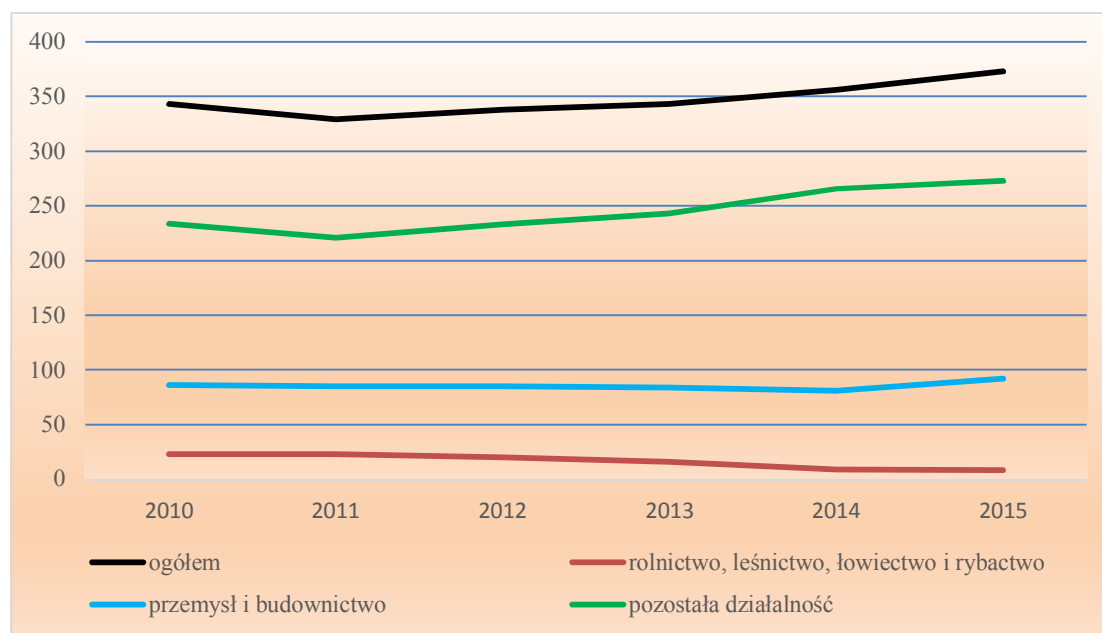

Tabela 15. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa wg sekcji PKD w latach 2010- 2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	304	307	318	327
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	15	8	7
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	29	24	26	28
Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0
Sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	0
Sekcja F – Budownictwo	50	54	48	56
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	127	133	150	150
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	38	39	38	38
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	8	9	10
Sekcja J – Informacja i komunikacja	0	1	1	0
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	7	7	6
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	1	2

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	3	4	5
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	4	7	4
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	0	0
Sekcja P – Edukacja	4	3	4	5
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	2	2	2
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0	0	1
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa; Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	11	13	13	13

Na terenie gminy Wieniawa najwięcej podmiotów działa w obszarze handlu hurtowego i detalicznego –45,87% ogółu zarejestrowanych podmiotów oraz budownictwa (17,13%). Kolejne sektory to: transport (11,62%), przemysł (8,56%), rolnictwo (2,14%), edukacja (1,53%) oraz pozostałe (13,15%). Powyższą statystykę w 2015 roku prezentuje wykres poniżej.

Wykres 20. Procentowe zestawienie podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Wieniawa w roku 2015 (GUS, 2015)

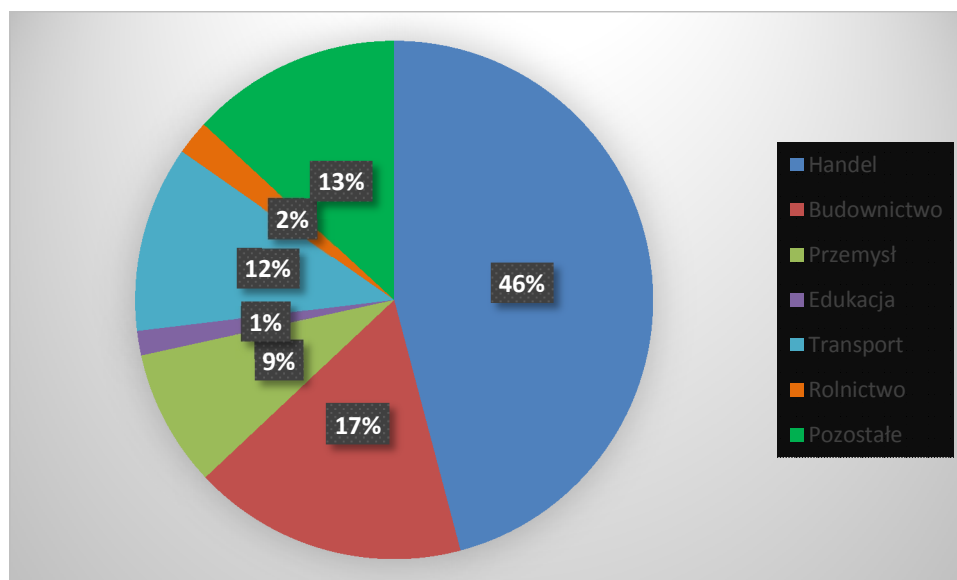
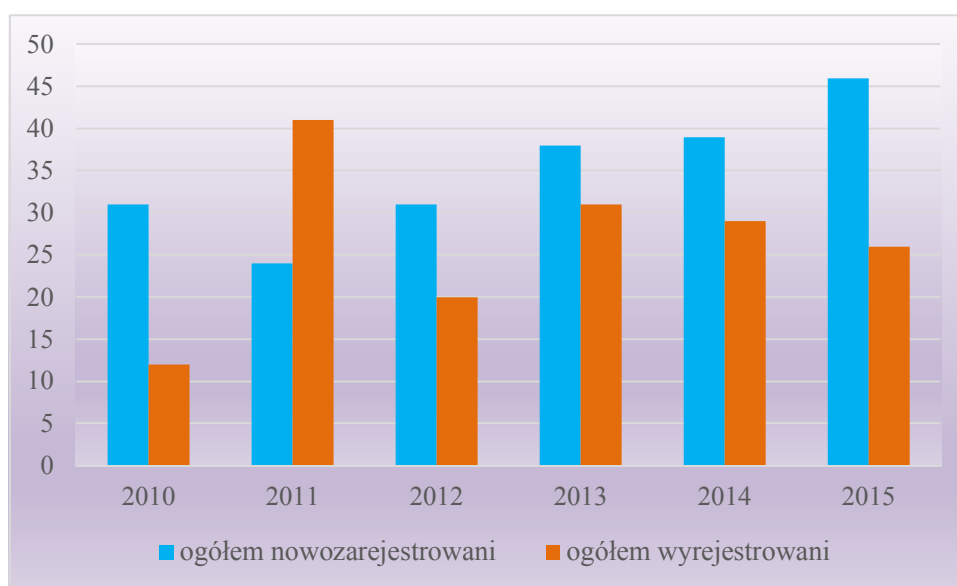

Tabela 16. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem nowozarejestrowani	31	24	31	38	39	46

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	0	1	0	0
Przemysł i budownictwo	9	8	9	13	8	17
Pozostała działalność	22	16	22	24	31	29
Ogółem wyrejestrowani	12	41	20	31	29	26
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	1	0	0	0	0
Przemysł i budownictwo	2	13	7	15	10	6
Pozostała działalność	10	27	13	16	19	20

Wykres 21. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Na terenie Gminy Wieniawa funkcjonuje spora liczba podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni lat ich ilość nieznacznie wzrasta. Daje to możliwość choćby w małym stopniu zmniejszenia stopy bezrobocia w Gminie a tym samym polepszenia statystyk Powiatu, dotyczących zmniejszania jego skali. Konkurencja z gminami ościennymi w dziedzinie handlu lokalnego praktycznie nie istnieje. Jeśli zaś chodzi o inne rodzaje usług jak np. transport-spedycja tu również nie pojawia się konkurencja ze strony sąsiadujących Gmin lub jest ona niegroźna. Umiejętne rozszerzenie działalności gospodarczych w niektórych podmiotach może przyczynić się do powstania "Gminy Samowystarczalnej". Taki plan strategii może wzmocnić gospodarkę Gminy a nawet Powiatu.

Położenie Naszej Gminy obok Zalewu Domaniewskiego otwiera szereg możliwości nie tylko o charakterze rekreacyjno-turystycznym. Wystarczająca ilość podmiotów gospodarczych daje możliwość rozszerzenia działalności. Istnieje możliwość zainteresowania inwestycjami w dziedzinach około rekreacyjnych.

Do największych prywatnych pracodawców działających na terenie gminy należy zaliczyć następujące firmy:

1. Surmacz Witold Firma Produkcyjno - Handlowo - Usługowo- Transportowa Witex,
2. Kazała Andrzej - Ubojnia Zwierząt Gospodarczych,
3. Jakubczyk Betoniarnia: Produkcja - Handel - Transport - Usługi,
4. LECH - BUD Przedsiębiorstwo Transportowo - Handlowo - Usługowe,
5. Rzeźnik Piotr - Przedsiębiorstwo Handlowo-Transportowe KIKAS,
6. Korba Stanisław-Transport Samochodowy Spedycja,
7. Kaleta Piotr - KAL TRANS - Spedycja Usługi Transportowe Krajowe i Międzynarodowe.

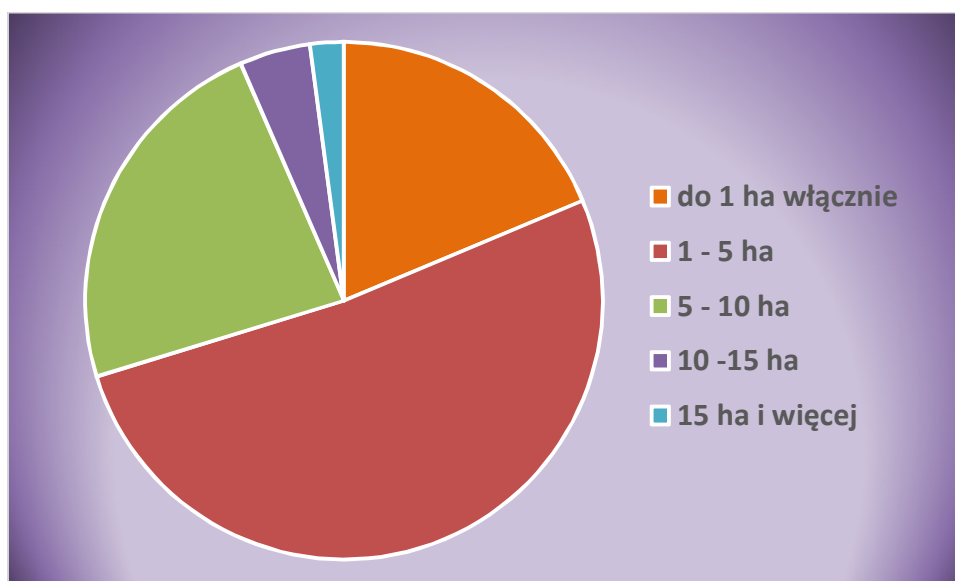
Pracodawcą na terenie gminy jest również administracja publiczna w postaci: Urzędu Gminy i jego jednostek organizacyjnych oraz placówek oświatowych.

Wieniawa to typowo gmina rolnicza. Struktura użytkowania gruntów wygląda następująco:

- użytki rolne - 6 878 ha, w tym:
 - grunty orne - 4 843 ha,
 - łąki trwałe i pastwiska 1 747 ha,
 - sady-289 ha,
- lasy i grunty zadrzewione - 1 364 ha,
- tereny inne i nieużytki - 2 161 ha.

Podstawowymi uprawami na terenie Gminy są zboża (2483,35 ha) oraz ziemniaki (95,99 ha). W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla trzody chlewnej, krów oraz drobiu. Funkcjonuje tu około 1 177 gospodarstw rolniczych (według Powszechnego Spisu Rolniczego 2010, dane GUS), przedstawionych w tabeli poniżej.

Wykres 22. Struktura gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Wieniawa (GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010)

Gospodarstwa o powierzchni od 1 - 5 ha przeważają na terenie Gminy, stanowią 52% wszystkich gospodarstw. Drugie miejsce w klasyfikacji zajmują gospodarstwa o powierzchni 5 - 10 ha, jest ich 23%. Dużo jest również gospodarstw niewielkich, których powierzchnia nie przekracza 1 ha. Z kolei najmniej jest gospodarstw o powierzchni większej niż 15 ha - 2%.

1.4.2. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej

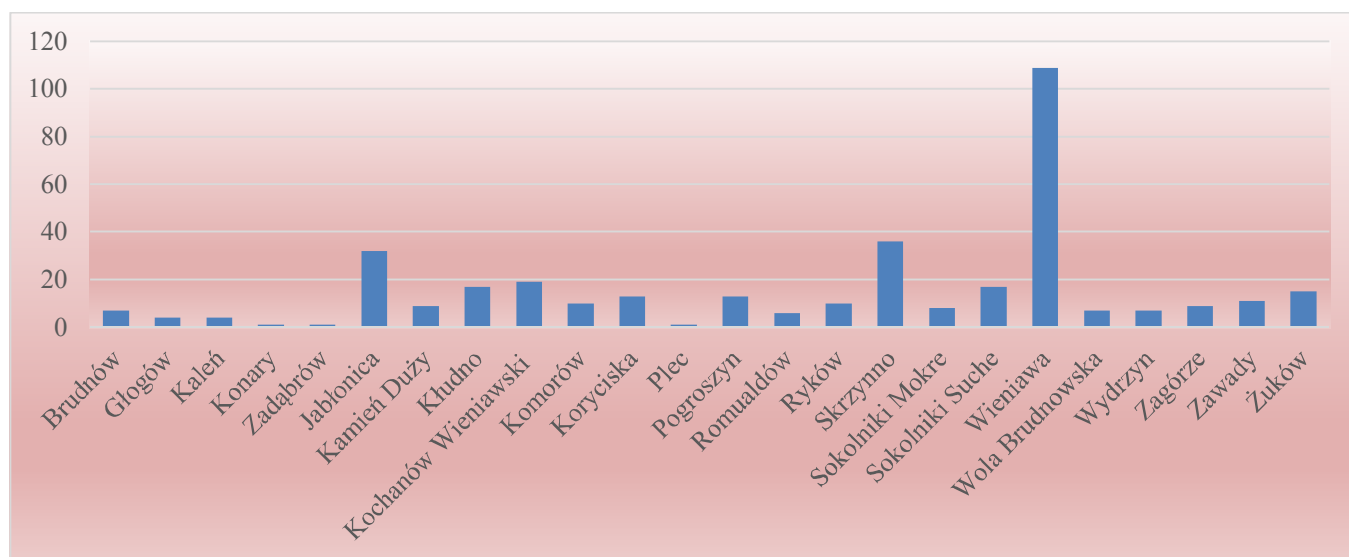
Problemem o charakterze gospodarczym na terenie gminy Wieniawa jest przede wszystkim niski stopień przedsiębiorczości oraz słabe zainteresowanie inwestowaniem na jej obszarze inwestorów strategicznych.

Tabela 17. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Wieniawa w roku 2014 (GUS, 2014)

Lp.	Wyszczególnienie	Wskaźnik
1	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	690,23
2	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	84,98
3	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	48,03
4	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	69,02
5	podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	110,75
6	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	60,51
7	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,71
8	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	1,67
9	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	16,65
10	nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	9,24
11	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	136,58
12	udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	6,97

Brak pracy w gminie, a co za tym idzie - wysoka stopa bezrobocia jest jednym z najpoważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych gminy. Wysoki poziom bezrobocia – 20,7% - wpływa na pogorszenie sytuacji materialnej i zwiększa korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej, wpływa na poziom i jakość sfery gospodarczej w gminie.

Wykres 23. Liczba podmiotów gospodarczych w miejscowościach gminy Wieniawa (opracowanie własne na podstawie GEIDG)

Największa liczba podmiotów gospodarczych, czyli największą koncentracją aktywności gospodarczej charakteryzują się następujące miejscowości: Wieniawa (109 podmiotów), Skrzynno (36) oraz Jabłonica (32). Natomiast aż w 14 miejscowościach Gminy Wieniawa występuje 10 i mniej podmiotów, są to: Konary, Zadąbrów, Plec, Głogów, Kaleń, Romualdów, **Brudnów**, Wola Brudnowska, **Wydrzyn**, Sokolniki Mokre, Kamień Duży, Zagórze, **Komorów**, Ryków. Dlatego charakteryzują się niską koncentracją aktywności gospodarczej i **wysokim bezrobociem**.

1.5. Infrastruktura techniczna

Wśród głównych barier rozwojowych gminy Wieniawa (zwłaszcza z punktu widzenia zachodzących procesów suburbanizacji oraz napływu potencjalnych inwestorów), należy uznać

- **niezadowalający poziom zagospodarowania terenu w zakresie infrastruktury technicznej** (przede wszystkim zaś niski poziom dostępności do systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych –na obszarach gminy).
- w 2015 roku z czynnej sieci kanalizacyjnej korzystało zaledwie 643 osoby, co stanowi 11,8 % mieszkańców gminy (w tym brak kanalizacji miejscowości Wieniawa),
- Brak oczyszczalni ścieków na terenie gminy
- od 2007 roku, liczba obsługiwanych mieszkańców nie wzrosła; niemniej jednak gmina Wieniawa charakteryzuje się bardzo wysoką aktywnością w zakresie rozbudowy istniejącego systemu odprowadzania oraz oczyszczania ścieków (wadą jest brak zaangażowania środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych przy budowie Kanalizacji w Kłudnie):

- realizacja projektu pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wieniawa – ETAP I – IV ” w miejscowości Wieniawa w IV Etapach finansowana z planowanej do zaciągnięcia pożyczki w Wojewódzkim Funduszu Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

W celu przeciwdziałania barierom rozwojowym związanym z niedostatecznym poziomem dostępności do infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, jak również w celu wzmocnienia poziomu atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej oraz konkurencyjności obszaru gminy, rozbudowa istniejącego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków wydaje się być jednym z najważniejszych i kontynuowanych zadań samorządu gminy w kolejnych latach.

Najmniej wyposażonymi sołectwami pod względem infrastruktury technicznej (tj. świetlice, place zabaw, boiska, drogi) są: **Brudnów**, Głogów, Kamień Duży, **Komorów**, Plec, Romualdów, Wola Brudnowska, **Wydrzyn**, Zagórze, Zawady.

1.6. Gospodarka

Gmina Wieniawa charakteryzuje się **średnim tempem przyrostu nowych podmiotów gospodarczych**. W granicach gminy Wieniawa, w 2010 roku, działalność prowadziło 309 podmiotów gospodarczych wpisane do rejestru REGON.

- W latach 2011 – 2015, w gminie Wieniawa, miał miejsce bardzo wyraźny wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W porównaniu z 2010 rokiem ilość podmiotów gospodarczych w gminie Wieniawa zwiększyła się o 18 (z 309), czyli o 5,5 %. Tempo przyrostu liczby podmiotów gospodarczych w gminie Wieniawa w latach 2012-2015 było wyższe niż średnio w Polsce, województwie mazowieckim i powiecie przysuskim, jak również wyższe w porównaniu z gminami powiatu przysuskiego. Z 8 gmin powiatu tylko jedna gmina miała wyższe tempo wzrostu podmiotów gospodarczych.
- gmina charakteryzuje się **32,7% wskaźnikiem przedsiębiorczości** (liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) – w 2015 roku na każdy 1 000 mieszkańców gminy Wieniawa przypadało **32,7 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON**, co sprawia że w gminie w której mieszka 5448 mieszkańców, zarejestrowanych jest 327 firm;
- gmina Wieniawa charakteryzuje się **bardzo niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości wśród mieszkańców** (liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą o statusie aktywny) – w 2015 roku na terenie gminy Wieniawa prowadziło 197 **osób własną działalność gospodarczą** (w stosunku do roku poprzedniego wzrost o ponad

2,7%);

- wysoki udział sektora prywatnego w strukturze własnościowej podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze gminy (98,8%), co stanowi fundament rozwoju gospodarczego i gwarantuje stabilność gospodarczą gminy;
- wysoki udział sektora usługowego w strukturze podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy
- niski poziom zainteresowania obszarem gminy ze strony zagranicznego kapitału
- niska samodzielność finansowa gminy w 2015 roku (bardzo mały udział dochodów własnych w dochodach budżetowych ogółem – 24%).

Wykres 24. Liczba nowoutworzonych działalności gospodarczych w latach 2010 - 2015

1.7. Turystyka

Gmina Wieniawa charakteryzuje się **niskim poziomem atrakcyjności turystycznej**, tak pod względem walorów turystycznych, jak również infrastruktury turystycznej (brak rozwiniętej bazy noclegowo-gastronomicznej); w latach 2010-2014 szczególnie inwestowano w obiekty sportowo-rekreacyjne, które również podnoszą atrakcyjność turystyczną Gminy Wieniawa. Za sztanarowe inwestycje należy uznać:

- budowę stadionu lekkoatletycznego w Wieniawie
- rewitalizację parku w Wieniawie
- budowę boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią w Brudnowie
- budowę placu zabaw w Skrzynnie

- budowę boisk typu „Orlik” w Wieniawie i Skrzynnie
- budowę boiska w Kochanowie
- świetlice: Kłudno, Koryciska, Ryków, Żuków

1.8. Sfera funkcjonalno- użytkowa

1.8.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Wieniawa posiada opracowane "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieniawa", którego część tekstowa i część graficzna stanowią załączniki do Uchwały Nr XIV/132/2000 Rady Gminy w Wieniawie z dnia 28 lutego 2000 roku.

Podstawowe ustalenia „Studium...” obejmują kierunki zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy w aspekcie: struktury przestrzennej, przeznaczania terenów pod konkretne funkcje, ochrony środowiska, rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, społecznej, kształtowaniu przestrzeni rolniczej.

Gmina posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectw: Brudnów, Głogów i Kłudno przyjętego Uchwałą nr XLV/268/98 Rady Gminy w Wieniawie z dnia 27 kwietnia 1998 roku.

Tabela 18. Dane o sołectwach w Gminie Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)

Miejscowość	Ha	Liczba mieszkańców
Brudnów	512,47	138
Głogów	238,66	48
Jabłonica	399,31	411
Kaleń	508,22	60
Kamień Duży	933,93	242
Kłudno	905,06	379
Kochanów Wieniawski	234,18	227
Komorów	463,40	243
Konary	121,79	46
Koryciska	666,09	234
Plec	403,17	114
Pogroszyn	560,35	296

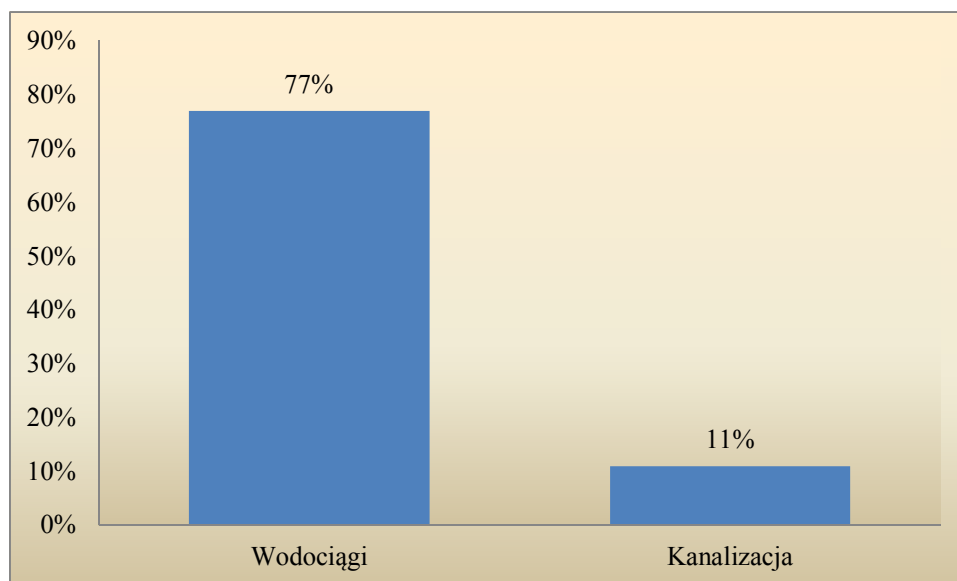
Romualdów	148,43	81
Ryków	525,26	149
Skrzynno	395,58	258
Sokolniki Mokre	344,42	194
Sokolniki Suche	524,13	327
Wieniawa	299,60	938
Wola Brudnowska	359,86	221
Wydrzyn	332,77	185
Zadąbrów	228,00	41
Zagórze	334,47	125
Zawady	266,40	176
Żuków	698,22	271

Największe przestrzennie są miejscowości (w kolejności): Żuków, Kłudno, Kamień Duży. Najmniejsze miejscowości to Konary, Romualdów, Zadąbrów. Najwięcej mieszkańców mają następujące miejscowości: Wieniawa, Jabłonica, Kłudno.

Gmina Wieniawa jest w pełni zelektryfikowana. Zasilanie w energię elektryczną realizowane jest liniami napowietrznymi i kablowymi 15 kV wychodzącymi z GPZ-tów zlokalizowanych w Przysusze i Końskich. Przez obszar gminy Wieniawa do stacji transformatorowych prowadzą linie średniego napięcia, a następnie linie niskiego napięcia doprowadzające energię do odbiorców. Administratorem sieci średniego i niskiego napięcia jest Polska Grupa Energetyczna S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna Rejon Energetyczny Skarżysko.

Podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę obszaru gminy stanowi sieć wodociągów funkcjonująca w oparciu o studnie głębinowe w miejscowościach Kaleń i Kłudno. Uzupełnieniem sieci wodociągowej są studnie kopane oraz studnia głębinowa z gminy Przytyk (dotyczy do miejscowości Plec, Wola Brudnowska oraz Brudnów).

Wykres 25. Stopień zwodociągowania i skanalizowanie Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)

1.9. Historia

Rysunek 2. Mapa Gminy Wieniawa

Obszar, na którym położona jest Gmina Wieniawa, był kiedyś obszarem przejściowym, położonym na pograniczu Województwa Sandomierskiego i Mazowsza. Województwo Sandomierskie, które odziedziczyło swoje granice po dawnej dzielnicy sandomierskiej, sięgało po Pilicę. Część północna tej ziemi pod względem etnograficznym należy do Mazowsza. Okolice Wieniawy leżały w tzw. rejonie zagęszczonego osadnictwa. Był to ośrodek najważniejszy od Pilicy do Gór Świętokrzyskich, od południa okalał go duży pas lasów. Teren ten jest położony wyżej niż inne obszary regionu radomskiego, mniej zabagniony, posiadał też lepsze gleby od terenów ościennych. Obszar ten w czasach prehistorycznych był gęściej zaludniony niż inne. Na obszarze

tym znajdował się gród książęcy Skrzynno, który był już grodem książęcym w epoce przed państwowej. Granica między parafią grodową Skrzynna a Radomia przebiegała wzdłuż Radomierzy (Radomki), na wschodzie sięgała pod Mniszek. Teren, na którym leżą dzisiejsza Wieniawa i Kłudno, należała więc kiedyś do Skrzynna. Kiedy powstało Kłudno vel Kłudno, jak podają dawniejsze źródła, dokładnie nie wiadomo. Było to prawdopodobnie w wieku XIII lub wcześniej.

Według "Słownika Królestwa Polskiego", Wieniawa powstała na obszarze pobliskiego Kłudna. Mikołaj – dziekan kielecki, założył tu i uposażył Kościół parafialny, którego erekcję potwierdził w roku 1369 arcybiskup Jarosław ze Skotnik, opatrzywszy dziesięcinami stołu arcybiskupskiego ze wsi Kłudno i Brudnów. Do parafii włączono oprócz Kłudna i Brudnowa jeszcze wsie: Jabłonica, Ryków i Kochanowo. W drugiej połowie wieku XV część Kłudna, na której zbudowany był Kościół, kupili Wieniawici i nazwali Wieniawą. Pozostała część należąca do innych właścicieli zatrzymała nazwę Kłudno.

Wieniawa jako oddzielna wieś powstała więc ponad 500 lat temu i jest "dzieckiem" znacznie starszego i większego Kłudna. Dla przykładu w roku 1827 Kłudno posiadało 31 domów i 246 mieszkańców, Wieniawa zaś w tym roku miała 16 domów i 112 mieszkańców. W roku 1885 w Kłudnie było 57 domów i 327 mieszkańców, w Wieniawie zaś 23 domy i 150 mieszkańców. Jak wiadomo, w wieku XV część Kłudna, na której zbudowany był kościół, kupili Wieniawici i nazwali Wieniawą, tak jak zwał się ich herb.

Rysunek 3. Wieniawa - herb szlachecki odmiana Leszczyńskich.

Rysunek 4. Kościół p.w. Sw. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wieniawie.

Warto również wspomnieć o Skrzynnie, któremu w roku 1308 Władysław Łokietek nadał prawa miejskie i część przekazał razem z wioskami m.in. Ruszkowicami opactwu sulejowskiemu, a część miejscowemu plebanowi jako jego uposażenie. Od tej pory, aż do XIX wieku Skrzynno należało do dwóch właścicieli. Posiadało w związku z tym dwa ratusze z oddzielnymi władzami

miejskimi. W wieku XIV i XV samo Skrzynno (lub jego część) i kilka majątków w pobliżu znajdowało się w rękach potomków Piotra Włostowica herbu Łabędź. Pierwsza wzmianka, że Łabędziowie posiadali Skrzynno i niektóre okoliczne wsie, pochodzi z roku 1364. Miasto musiało być znaczącym ośrodkiem osadniczym i administracyjnym, skoro w roku 1368 przebywał w Skrzynnie Kazimierz Wielki, a w początkach wieku XVI odbywały się tu sejmiki ziemi sandomierskiej. o zamożności miasta świadczą działające cechy kupców, piwowarów, tkaczy, krawców ślusarzy, szewców, szynkarzy i liczne młyny. Na podstawie dostępnych źródeł wiadomo, że w Skrzynnie były dwa kościoły. W roku 1708, w czasie walk o tron polski pomiędzy Stanisławem Leszczyńskim a Augustem II Sasem, pod Skrzynnem generał Rybiński, stronnik Augusta II stoczył przegraną bitwę ze stronnikiem Stanisława Leszczyńskiego starostą gnieźnieńskim Adamem Szmigielem. Podczas walk miasto zostało ograbione, zburzone i spalone. W drugiej połowie XVIII opaci sulejowscy sprzedali swoją część Skrzynna Karolowi Szydłowskiemu, staroście uszyckiemu. Niektóre źródła mówią, że nie sprzedali, lecz zamienili. Opat sulejowski Stanisław Potkański miałby około roku 1774 zamienić swoją część Skrzynna z Karolem Szydłowskim za dobra Bąków i inne wsie.

Po śmierci Karola Szydłowskiego następni właściciele nie dbali o rozwój miasta. Skrzynno po utracie praw miejskich w roku 1869 już nigdy nie odzyskało swojej świetności. Z tego okresu pozostał kościół pod wezwaniem Św. Szczepana, pobudowany w latach 1636-1648.

Rysunek 5. Kościół p.w. Św. Szczepana w Skrzynnie

W miejscowości Plec w czasach okupacji hitlerowskiej rozegrała się historyczna bitwa. Ze wspomnień Państwa Garczyńskich oraz Pana Tadeusza Zwolskiego możemy wyobrazić sobie obraz tamtych wydarzeń. Przed wieczorem 16 stycznia, radziecka brygada pościgowa dotarła do wsi Plec, gdzie napotkała gwałtowny ogień nieprzyjaciela. Brygada pancerna rozwinęła swe bataliony i z marszu zaatakowała wroga, wyrzucając go ze wsi w kierunku zachodnim. Radzieccy czołgiści i artylerzyści liczyli na wypoczynek, a tymczasem płk. N. Konstantinow wydał rozkaz wkopania się w ziemię i przygotowania do obrony okrężnej licząc się z możliwością nocnego boju z wycofującymi się Niemcami. Wykonując rozkaz 1 batalionu czołgów zajął stanowisko na południe i południowy zachód od rubieży wsi. Drugi batalion zajął pozycje na jej północnym północno-zachodnim skraju, a trzeci batalion zasadził się i wkopał w ziemię na wschodnim obrzeżu miejscowości. Płk. Konstantinow w nocy z 16 na 17 stycznia skutecznie odparł atak niemiecki mimo, że pojazdy pancerne wroga wdzierały się na ich pozycje. Po godzinnej nocnej walce prowadzonej w zimowej scenerii rozświetlanej łunami pożarów. Po przegrupowaniu swych sił gen. Schmidt podjął decyzję nowego szturmu. Około godziny 4 nad ranem rozpoczęła się bitwa. Po długich meczących godzinach walki główne niemieckie zgrupowanie zostało kompletnie rozbite. Poległ również generał Schmidt. Dowódca 20 Brygady Pancerniej płk. Konstantinow otrzymał tytuł Bohatera Związku Radzieckiego a wielu żołnierzy odznaczono wysokimi odznaczeniami

bojowymi.

Rysunek 6. Kamienny Krzyż przydrożny w miejscowości Pleć

1.10. Struktura przestrzenna

W Gminie Wieniawa znajduje się wiele historycznych obiektów, zabytków sztuki i pamiątek historycznych. Jak wiadomo sercem każdej okolicy czy regionu jest świątynia parafialna. Jedną z najstarszych świątyń ziemi radomskiej jest kościół parafialny w Wieniawie. Centrum kultury w kościele stanowi obraz Matki Boskiej Szkaplerznej w głównym ołtarzu. Obraz ten w roku 1543 przywiózł z Rzymu ks. Młodecki, a od Ojca św. Jana Pawła II otrzymał specjalne błogosławieństwo „Bulla na pergaminie”. Kult obrazu trwa przez wieki, dlatego podjęto myśl, aby przywrócić korony

Matce Boskiej Wieniawskiej, skoro Ojciec Św. Jan Paweł II będzie w Radomiu.

Rysunek 7. Kościół pod wezwaniem Św. Katarzyny zbudowany w roku 1264 przez ks. Hieronima Strzembosza

Rysunek 8. Ołtarz główny w kościele p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wieniawie

Pleban i dziedzic wsi Wieniawa Stanisław Młodecki zbudował około roku 1511 murowany kościół w Wieniawie. Są to prezbiterium i kaplica Św. Stanisława w obecnie istniejącym kościele.

Do tego kościoła zamówił ołtarz rzeźbiony w drewnie, który został wykonany w roku 1544. Jest to wybitne dzieło plastyczne polskiego renesansu. Ołtarz po otwarciu skrzydeł jest rzeźbiony tryptykiem. Zamknięty jest malowanym poliptykiem o ośmiu kwaterach. Tematem rzeźbionego tryptyku jest męczeńska śmierć biskupa Stanisława ze Szczepanowa. Malowany poliptyk (ołtarz zamknięty) opowiada o męce Pańskiej.. Nie znamy autora dzieła , przypuszczać jednak należy , że wyszedł on ze szkoły krakowskiej. Rzeźbiony tryptyk składa się z części głównej, dwóch skrzydeł, predeli i przechodzącego w półokrąg zwieńczenia. Część główna przedstawia zabójstwo biskupa Szczepanowskiego. A skrzydła to płaskorzeźby, które są w zasadzie złożone tylko drugorzędne elementy są posrebrzane.

Rysunek 9. Ołtarz dłuta Stanisława Stwoża w kaplicy pod wezwaniem św. Stanisława.

Ukończenie tego renesansowego poliptyku datuje się na rok 1544.

W Gminie Wieniawa ochroną prawną objęto 3 parki podworskie oraz 10 pomników przyrody (stan na 2003 r.). Parki podworskie znajdują się w Wieniawie, Kłudnie i Konarach i zajmują łączną powierzchnię 9,11 ha. Do pomników przyrody objętych ochroną prawną zaliczono głaz granitowy (rapakiwi) o obwodzie 6 m i wysokości 1,5 m, w lesie koło Pleca oraz 9 drzew, których cechy prezentuje poniższa tabela. W kwietniu 2010 roku uchwałą Rady Gminy w Wieniawie zdjęto z ewidencji pomników przyrody dwa modrzewie polskie o obwodach pnia 210 cm i 260 cm rosnących na terenie parku przydworskiego w Konarach, ponieważ drzewa obumarły.

Rysunek 10. 350-letni Dąb szypułkowy na placu przy kościele p.w. Św. Katarzyny w Wieniawie

Tabela 19. Pomniki przyrody znajdujące się na terenie Gminy Wieniawa

Lp.	Gatunek	Lokalizacja	Szacunkowy wiek (lata)	Szerokość (m)	Wysokość (m)
1.	Dąb szypułkowy	Plac przykościelny w Wieniawie	350	534	27
2.	Dąb szypułkowy	Plac przykościelny w Wieniawie	350	425	26
3.	Dąb szypułkowy	Plac przykościelny w Wieniawie	350	400	25
4.	Dąb szypułkowy	Plac przykościelny w Wieniawie	350	350	23
5.	Lipa drobnolistna	Plac przykościelny w Wieniawie	100	380	26
6.	Dąb szypułkowy	Las w okolicach Konar	250		23
7.	Dąb szypułkowy	Las w okolicach Konar	250		23
8.	Dąb szypułkowy	Las w okolicach Konar	200		22
9.	Grusza pospolita	Grunt wśród lasu koło miejscowości Kaleń	Brak danych		11

W miejscowości Plec znajdują się trzy zabytkowe kapliczki oraz kamień i krzyż upamiętniający historyczne starcie radzieckich i niemieckich dywizji pancernych. W miejscowości Zagórze znajduje się zabytkowa kapliczka, której powstanie datuje się na lata 50-te ubiegłego wieku.

Rysunek 11. Dwór z początku XX wieku obecnie w przebudowie

Rysunek 12. Renesansowy kościół parafialny Św. Szczepana w Skrzynnie (1626-38)

Rysunek 13. Pałac Domanowski

Gmina posiada wiele innych cennych obiektów i obszarów przyrodniczych kwalifikujących się do ochrony. Potwierdzono to diagnozując stan jej zasobów przyrodniczych podczas opracowywania "Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego" Gminy Wieniawa w 1999 roku. Zaproponowano wówczas utworzenie:

- a) obszaru krajobrazu chronionego - "Dolina Rzeki Radomki"
- b) 2 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych - "Plec" oraz "Dolina Jabłonicy"
- c) 2 stanowisk dokumentacyjnych - "Łomiki Skrzyneckie" i "Kamieński Oż"
- d) 13 użytków ekologicznych (Jar na krawędzi doliny Radomki, Stawy na Bugaju, Jasny Kierz, Wolski Las-Ług, Staw Kochanowski, Staw Komorów, Stawy Kamień Duży, Źródliko Wydrzyn, Staw Wydrzyn, Staw Kolonia-Wólka, Łyga, Staw Ryków i Meandry Jabłonicy).

Minęło 15 lat od przeprowadzonej inwentaryzacji zasobów przyrodniczych Gminy Wieniawa. Wartość ekologiczna niektórych obiektów i obszarów mogła zmienić się. Wskazana jest ich powtórna weryfikacja pod kątem objęcia ich ewentualną ochroną.

1.11. Podsumowanie problemów funkcjonalno - użytkowej

Stopień rozwoju infrastruktury komunalnej w gminie jest znacznie zróżnicowany - relacja długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej wynosi 23,5%. W 2008 r. z wodociągu korzystało 43,9% ogółu ludności, z kanalizacji - 11,0%, z sieci gazowej - mieszkańcy nie korzystali, z oczyszczalni ścieków (w 2009 r.) -13,1%. Gmina Wieniawa posiada 3 podstawowe ujęcia wody. Jest ona zaopatrywana w wodę z poniższych ujęć:

- a) Skrzynno - 2 studnie o wydajności 20 m³ /h przy maksymalnym zapotrzebowaniu

dobowym 480 m³ /h,

b) Kłudno - 2 studnie o wydajności 40 m³ /h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 960 m³ /h,

c) Kaleń - 2 studnie o wydajności 30 m³ /h, przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 720 m³ /h.

Sieć wodociągowa w gminie na koniec 2012 roku miała długość 89,5 km, do której przyłączonych było 1221 gospodarstw.

Jeśli chodzi o sieć kanalizacyjną to stopień skanalizowania Gminy w 2014 roku był równy 11%, łączna długość sieci 19 km przy liczbie 160 przyłączy. Ponadto w gminie funkcjonują dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków, które są zarządzane przez gminę Wieniawa i Publiczną Centrum Edukacyjno Wydawnicze w Pogroszynie. Ścieki z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej gromadzone są również w szambach.

Tabela 20. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)

Sołectwo	Wyposażenie		
	Wodociąg	Kanalizacja	gaz
Brudnow			
Głogów			
Jabłonica			
Kamień Duży			
Kłudno			
Kochanów Wieniawski			
Komorów			
Koryciska			
Plec			
Pogroszyn			
Romualdów			
Ryków			
Skrzynno			
Sokolniki Suche			
Sokolniki Mokre			
Wieniawa			
Wola Brudnowska			
Wydrzyn			
Zagórze			
Zawady			
Żuków			

1.12. Cechy środowiska naturalnego

Gmina Wieniawa zajmuje powierzchnię 104,03 km². Położona jest w południowo-

zachodniej części Równiny Radomskiej. Pod względem fizyczno-geograficznym region ten wchodzi w skład makroregionu Wzniesienia Południowo mazowieckiego, należącego do podprovincji – Nizina Środkowo mazowiecka. Skrawek gminy leżący w jej części południowo-wschodniej zaliczany jest do Przedgórza Iłżeckiego.

Niezbyt rozległy obszar gminy Wieniawa cechuje się złożoną budową geologiczną. Wynika to z jej położenia w obrębie północnego, permsko-mezozoicznego obrzeżenia okalającego paleozoiczny trzon - niezbyt odległych Gór Świętokrzyskich.

Główne rysy współczesnej rzeźby terenu nawiązują do starej powierzchni paleogeńskiej ukształtowanej po wynurzeniu z morza późno kredowego.

Najważniejsze znaczenie w obrazie budowy tektonicznej omawianego obszaru ma uskok Zychorzyn – Wysocko oraz położony niemal równolegle do niego uskok Krzęcin – Pogroszyn – Poręba

Do surowców naturalnych, które występują na terenie gminy Wieniawa zalicza się: piaskowce, piaski, żwiry, gliny, wapienie oraz rudy żelaza.

Piasek, to najcenniejszy, wydobywany na dużą skalę surowiec mineralny gminy. Na terenie gminy funkcjonuje 5 kopalń, wydobywających ten surowiec.

Pod względem klimatycznym gmina Wieniawa wchodzi w skład regionu „Kraina Wielkich Dolin”.

Położona jest w obrębie regionu mazowiecko-podlaskiego oraz z uwzględnieniem na dzielnice rolniczo-klimatyczne należy ją zaliczyć do Dzielnic Środkowej.. Cechuje je duża zmienność jakościowa na niewielkim obszarze. W regionie przeważają wiatry zachodnie. Od warunków klimatycznych zależne są terminy prac polowych.

W gminie Wieniawa przeważają gleby niezbyt urodzajne. Wśród gleb można wydzielić następujące typy i podtypy: pseudobielicowe (płowe), brunatne, czarne ziemie, mady, gleby glejowe, torfowe, murszowe i murszaste.

Gmina Wieniawa zalicza się w całości do systemu rzecznej Wisły, ponieważ znajduje się w dorzeczu jej lewobrzeżnego dopływu – Radomki. Radomka przyjmuje na tym obszarze kilka dopływów, zazwyczaj niewielkich strumieni. Spośród nich wyróżnia się prawobrzeżna Jabłonica. Pozostałe cieki nie mają nazw i na ogół zostały przekształcone w rowy melioracyjne. Wypływająca w Lasach Przysuskich Radomka liczy 106 km długości. Na gminę Wieniawa przypada ponad piąta część jej długości – dokładnie 22 km. Zlewnia rzeki licząca 63 km² stanowi 61% powierzchni gminy. Radomka wpływa na jej terytorium w Skrzynnie. Utworzono tu niewielkie stawy rybne. Rzeka płynie na wschód wzdłuż krawędzi morfologicznej, głęboką doliną nieopodal drogi nr 12 i zabytkowego kościoła św. Szczepana. Dolina rozszerza się przed opłotkami Sokolników Mokrych i została zajęta pod użytki zielone. Siła spadku wód była wykorzystywana przez znajdujący się

w centrum wsi, nieczynny już młyn. Za Sokolnikami Radomka jest rzeką uregulowaną. Podczas prac melioracyjnych wyłagodzono zakola rzeczne, usunięto roślinność nadbrzeżną, a dno pogłębiono. Po przekroczeniu linii kolejowej Radom – Tomaszów Radomka zasila kompleks dużych stawów rybnych utworzonych na gruntach Kłudna, których powierzchnia liczy 1,3 km². Radomka wraz z Szabasówką i Jabłonicą zasilają zbiornik wodny Domaniów.

Pod względem florystycznym otoczenie gminy Wieniawa wykazuje duże podobieństwa do innych obszarów Równiny Radomskiej. I trzeba ją zaliczyć do okręgu Radomsko-Kozienickiego. Lasy zajmują ponad 15% powierzchni gminy. Największy kompleks leśny znajduje się w jej północno-zachodniej części. Położony jest między Kamieniem i Plecem. Rozciąga się na obszarze około 600 ha, co stanowi prawie 44% powierzchni wszystkich lasów omawianego terenu. Lasy zajmują powierzchnię 1 295,87 ha (GUS 2105), w tym lasy Skarbu Państwa 589,97 ha, lasy prywatne 705,90 ha.

Tabela 21. Tereny leśne i tereny zieleni w gminie Wieniawa w roku 2015 (GUS, 2015)

Wyszczególnienie		Opis
Lasy ogółem		1295,87 ha
W tym:	Lasy publiczne ogółem (lasz Skarbu Państwa	589,97 ha
	Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	589,97 ha
	Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	19,25 ha
	Lasy prywatne ogółem	705,90 ha
Tereny cmentarzy		2 obiekty o łącznej powierzchni 3,00 ha
Lasy gminne		10,80 ha

1.13. Klimat i ochrona przyrody

Klimat występujący na tym terenie jest zmienny, typowy dla strefy przejściowej. W zależności od roku przewaga klimatu kontynentalnego powoduje występowanie okresów suszy w okresie wiosenno-letnim, w przypadku przewagi klimatu morskiego okresowo występują nadmierne opady i powódzie.

Rzeka Radomka - dawniej zwana Radomierzą, stanowi lewobrzeżny dopływ Wisły. Jej długość to ok. 100 km, dorzecze ponad 2000 km². Wypływa ze źródeł w Lasach Przysusko - Koneckich około 4 km na południe od Przysuchy, na wysokości około 310 m n.p.m. Jej prawobrzeżnym dopływem na terenie powiatu przysuskiego jest Jabłonica, natomiast lewobrzeżnym Wiązownica. Rzeka po zejściu z rejonu wzgórz płynie w dość szerokiej pradolinie będącej pozostałością po lądolodzie, który tu miał dłuższy postój. Rzeźba regionu ukształtowana została przez zlodowacenie środkowopolskie, które docierając do podnóża Gór Świętokrzyskich

wyrównało i przykryło stare podłoże zbudowane z miękkich skał jurajskich i kredowych. Równinę tą przecinają, stosunkowo płytkie, doliny rzek: Radomki, Dobrzycy, Bosaka. Deniwelacja terenu waha się pomiędzy 100 m n.p.m. a 150 m n.p.m. w okolicach Jedlińska i Przytyka, 150 a 200 m n.p.m. w Zakrzewie, Wieniawie oraz Wolanowie, natomiast w okolicach Przysuchy przekracza 250 m n.p.m, a u źródeł rzeki Radomki - 4 km od miasta Przysucha osiąga 310 m n.p.m.

Analiza klas bonitacyjnych gleb wskazuje, że zdecydowanie dominują tu grunty słabe (V i VI klasa, 49% wszystkich gruntów) oraz średnie (klasa IV, 42%). Nie występują na tym terenie gleby klasy I i II, z kolei gleby klasy III stanowią jedynie 9%.

Na obszarze Gminy Wieniawa znajduje się 10 pomników przyrody:

- a) Granit rapakiwi w miejscowości Piec,
- b) dwa Modrzewie Polskie w miejsc. Konary,
- c) sześć Dębów szypułkowych w miejsc. Wieniawa,
- d) Lipa drobnolistna w miejsc. Wieniawa.

1.14. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy podmiotem odpowiedzialnym za odbiór jest Usługi Ekologiczne EKO-JAS z siedzibą w Garnie. Zebrane odpady komunalne są unieszkodliwiane na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na obszarze województwa mazowieckiego. Są one poddane odzyskowi w P.H.U Radkom Radom Sp. z o.o. Ponadto od 2015 roku na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów (przez firmę EKO-JAS).

Ponadto w gminie będą zabierane odpady zawierające azbest, na podstawie ewidencji do "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest", zgodnie z którym dofinansowuje demontaż i odbiór od właścicieli azbestu.

Zinwentaryzowani wyroby azbestowe (głównie pokrycia dachowe) o łącznej masie 4 164 621 kg, stąd na 1 mieszkańca przypada ponad 758,4 kg tych wyrobów, a na jeden kilometr kwadratowy powierzchni gminy – 40 056 kg. W tabeli zestawiono ilości oraz procentowy udział azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy. Podczas prowadzonych prac inwentaryzacyjnych najwięcej wyrobów eternitowych znajdowało się w miejscowości Wieniawa- 503 378 kg, (co stanowi ponad12% całości), natomiast najmniej w miejscowości Romualdów – 96 085 kg.

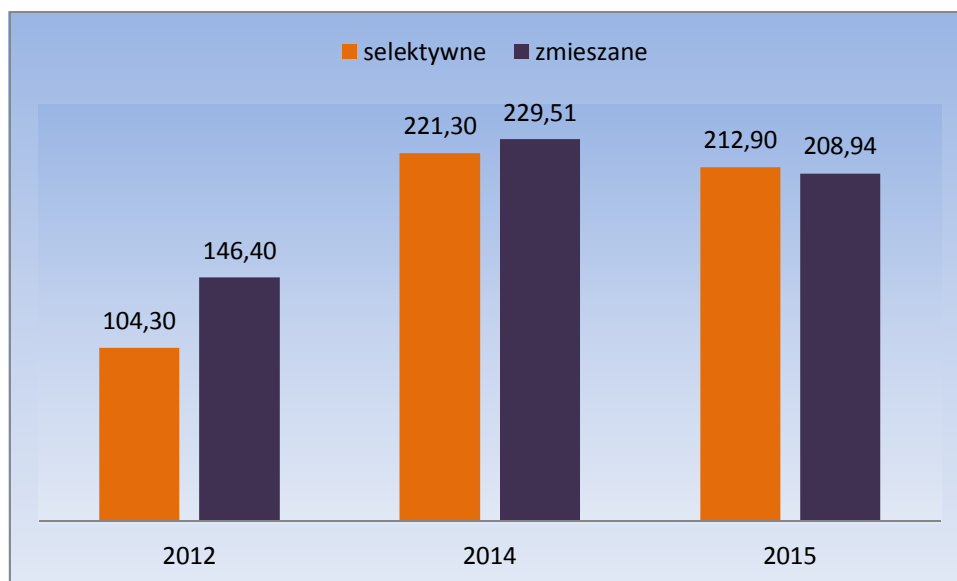
Tabela 22. Sumaryczne zestawienie masy eternitu w poszczególnych miejscowościach gminy Wieniawa oraz procentowego ich udziału w sumie azbestu na jej obszarze

Miejscowość	Masa [kg]	Udział [%]
-------------	-----------	------------

Głogów	115 126	2,76
Jabłonica	242 958	5,83
Kamień Duży	181 709	4,36
Kłudno	395 027	9,49
Kochanów Wieniawski	162 855	3,91
Komorów	209 792	5,04
Koryciska	122 815	2,95
Plec	136 026	3,27
Pogroszyn	223 554	5,37
Romualdów	96 085	2,31
Ryków	176 418	4,24
Skrzynno	102 465	2,46
Sokolniki Mokre	242 384	5,82
Sokolniki Suche	225 877	5,42
Wieniawa	503 378	12,09
Wola Brudnowska	271 436	6,52
Wydrzyn	192 368	4,62
Zagórze	120 340	2,89
Zawady	108 313	2,6
Żuków	335 695	8,06

W Gminie Wieniawa w 2015 roku zebrano 421,84 Mg odpadów. 50,50% stanowiły odpady selektywne, natomiast 49,50 % odpady zmieszane. Wykres nr 26 przedstawia zebrane dane.

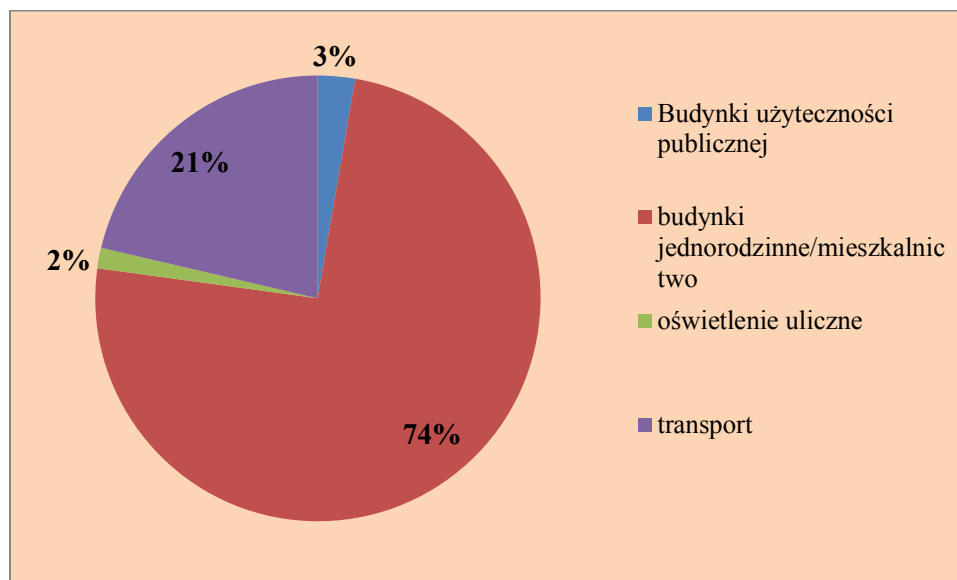
Wykres 26. Odpady zbierane w Mg w Gminie Wieniawa w latach 2012,2014,2015 (Urząd Gminy w Wieniawie)

1.15. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej

Dużym wyzwaniem na terenie gminy jest jakość powietrza. Głównym źródłem zanieczyszczeń jest zabudowa mieszkaniowa o niskich standardach energetycznych oraz spalanie paliw przez pojazdy samochodowe przejeżdżające przez gminę.

Wykres 27. Procentowy udział zużycia energii w poszczególnych sektorach w 2014 roku

Powyższy wykres wskazuje sektor mieszkalny, jako powodujący największą emisję CO₂-74%,. Kolejnym jest sektor transportu, z udziałem w emisji gazów cieplarnianych 21%. Najmniejszą emisję powodują sektory: budynków użyteczności publicznej oraz oświetlenie uliczne.

Rolniczy charakter Gminy Wieniawa oraz niski wskaźnik zainwestowania i walory środowiska przyrodniczego (las) wpływają pozytywnie na jakość powietrza.

Tabela 23. Natężenie ruchu na drodze krajowej nr 12 na trasie Przysucha – Wolanów w 2015 roku (GDDKiA)

Nr drogi- odcinek	Pojazdy silnikowe ogółem	Struktura ruchu według liczby pojazdów						
		motocykle	samochody osobowe, mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	samochody ciężarowe		autobusy	ciągniki
					bez przyczepy	z przyczepą		
Droga krajowa 12	5547	27	3734	602	248	898	28	10

Przez teren gminy Wieniawa przebiega droga o dość wysokim natężeniu. Jest to droga krajowa nr 12 łącząca Piotrków Trybunalski – Radom – Puławy – Kurów - Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk.

W zakresie ograniczenia uciążliwości hałasu na terenie gminy konieczna jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej. Działania w tym zakresie dotyczą zarówno poprawy stanu technicznego, jak i: bezpieczeństwa transportu (stan techniczny i oznakowanie), oświetlenia ulicznego, powstawanie infrastruktury około drogowej (parkingi, zatoki, ścieżki rowerowe itp.).

W zakresie gospodarki odpadami niezbędne jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego gospodarowania odpadami oraz podnoszenie skuteczności selektywnego zbierania odpadów dzięki rozwojowi selektywnej zbiórki odpadów w systemie pojemnikowym i workowym, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych.

II. IDENTYFIKACJA ZAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJACYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH

Na potrzeby opracowania "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wieniawa na lata 2017-2032" starano się wyselekcjonować zjawiska negatywne występujące na terenie gminy, które przekładają się na obecny stan obszaru wymagającego wsparcia.

2.1. Problemy Gminy Wieniawa według opinii społecznej

Przystępując do opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wieniawa

przeprowadzono konsultacje społeczne w postaci ankiety. Ankieta dotyczyła wyznaczenia i oceny skali problemów ekonomicznych, społecznych, dotyczących jakości życia oraz wykazania działań inwestycyjnych i organizacyjnych, które umożliwiłyby poprawę funkcjonalności obszarów zdegradowanych, wzrost jakości życia i ożywienie społeczno-gospodarcze w gminie. W konsultacjach i badaniach ankietowych wzięli udział przedstawiciele lokalnej społeczności (badania ankietowe w dniach 10 stycznia -13 stycznia 2017 roku) oraz na spotkaniu w dniu 13 lutego 2017 roku. Możliwości składania ankiet mieli również wszyscy pozostali mieszkańcy gminy. Poniżej zaprezentowano pytania oraz wyniki ankiety na potrzeby opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji-identyfikacja obszarów problemowych.

1. Jaki w Pani/Pana ocenie jest poziom życia w Gminie Wieniawa:

1	Zły	2
2	Średni	37
3	Dobry	30
4	Bardzo Dobry	0
5	Trudno powiedzieć	2

2. W jakiej miejscowości Pani/Pan mieszka?

1	Brudnów	4	13	Romualdów	1
2	Głogów	0	14	Ryków	1
3	Jabłonica	7	15	Skrzynno	3
4	Kaleń	0	16	Sokolniki Mokre	1
5	Kamień Duży	3	17	Sokolniki Suche	2
6	Kłudno	3	18	Wieniawa	10
7	Kochanów	4	19	Wola Brudnowska	4
8	Komorów	6	20	Wydrzyn	3
9	Konary	0	21	Zadąbrów	0
10	Koryciska	4	22	Zagórze	4
11	Plec	4	23	Zawady	3
12	Pogroszyn	1	24	Żuków	2

3. Co uważa Pan/Pani za największy problem społeczny w miejscu (nie w całej gminie), w którym Pan/Pani mieszka?

L.p.	Lista problemów społecznych	Liczba zaznaczeń
1	Alkoholizm	12
2	Bezdomność	1

3	Duża liczba rodzin nie radząca sobie w sprawach w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	7
4	Bezrobocie	35
5	Duża liczba osób starszych/chorych, którymi nie ma się kto zaopiekować	10
6	Zauważalny problem narkomanii	6
7	Duża liczba osób niepełnosprawnych	0
8	Duża liczba samotnych matek	0
9	Zauważalny problem przemocy w rodzinie	0
10	Duża liczba sierot (w tym eurosierot)	0
11	Duża liczba ludzi żyjąca w ubóstwie	6
12	Rodziny wielodzietne potrzebujące wsparcia	10
13	Duża liczba bójek, rozbojów, awantur	1
14	Duża liczba przestępstw	0
15	Duża liczba wypadków w gospodarstwach domowych i rolnych	1
16	Duża liczba wypadków komunikacyjnych	2
17	Brak miejsc do uprawiania sportu i rekreacji	25
18	Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną	26
19	Brak miejsc gwarantujących dzienną opiekę dla małych dzieci (żłobki)	7
20	Brak miejsc gwarantujących opiekę dla osób starszych i niepełnosprawnych (dienne domy opieki)	7
21	Słabnące relacje wewnątrz wspólnoty lokalnej	27
22	Słabnące relacje wewnątrz wspólnoty wspólnot rodzinnych	8
23	inne (jakie):	

4. Co uważa Pan/Pani za największy problem w sferze gospodarczej w miejscu, w którym Pan/Pani mieszka?

L.p.	Lista problemów w sferze gospodarczej	Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
1	Brak atrakcyjnych miejsc pracy w pobliżu	2	3	16	44
2	Brak terenów pod prowadzenie działalności gospodarczej	12	14	19	7
3	Brak rynku zbytu lokalnych produktów żywnościowych (małe targowiska)	7	9	18	28
4	Trudności z pozyskaniem wyszkolonych pracowników na lokalnym rynku pracy	9	7	24	13
5	Brak wsparcia dla małych i średnich	7	13	17	17

	przedsiębiorstw				
6	Brak dobrego dojazdu do miejscowości (drogi)	19	19	9	11
7	Brak dobrego dojazdu do miejscowości (komunikacja publiczna)	13	10	11	18
8	Brak współpracy mieszkańców, przedsiębiorców ze sobą (zawiść, konkurowanie)	11	13	14	16
9	Brak instytucji zrzeszających przedsiębiorców i reprezentującej ich interesy w gminie, powiecie	8	13	16	18
10	Brak jasno zdefiniowanych kierunków rozwoju gospodarczego	7	13	15	15
11	Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich miejscowości	11	10	19	13
12	Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich gmin	8	12	17	16
13	Słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia pomiędzy przedsiębiorcami a władzami	10	12	20	9
14	Inne, jakie?				

5. Co uważa Pan/Pani za największy problem w sferze przestrzenno-technicznej w miejscu (nie w całej gminie), w którym Pan/Pani mieszka?

L.p.	Lista problemów w sferze przestrzenno technicznej	Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
1	Nieład architektoniczny (brzydkie, przypadkowe budownictwo, brak określonych zasad)	10	18	11	6
2	Brak dbałości mieszkańców o otoczenie własnych posesji	9	21	22	3
3	Brak pokrycia planami miejscowymi	5	10	16	16
4	Brak sieci kanalizacyjnej	9	2	13	28
5	Narastające problemy z dostępem do wody pitnej	16	14	12	6
6	Dzkie wysypiska	3	8	17	34
7	Ciągle duża liczba obiektów kryta azbestem	1	3	18	40
8	Brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych (boisko, plac zabaw, skwer itp.)	14	6	13	22
9	Zły stan dróg	5	10	24	12
10	Zły (brak) połączeń komunikacyjnych z centrum miejscowości	18	7	11	13
11	Duże zanieczyszczenie środowiska (niska emisja)	5	12	15	13
12	Brak gazu sieciowego	11	9	4	26
13	Zagrożenie powodzią	15	15	6	11
14	Częste awarie sieci energetycznej (wyłączenia prądu)	10	21	6	8
15	inne (jakie):				

6. Czego Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzeba w miejscowości w której Pan/Pani mieszka, by mogła ona rozwijać się lepiej, być bardziej przyjazną dla swoich mieszkańców?

Ankietowani odpowiadali zgodnie z tabelą poniżej. W większości odpowiedzi powtarzały się.

Potrzeby mieszkańców - wyszczególnienie	Liczba odpowiedzi
---	-------------------

Poprawa stanu dróg	26
Budowa lub remont świetlicy	25
Budowa placu zabaw	18
Budowa kanalizacji	17
Budowa lub uzupełnienie oświetlenia ulicznego	15
Budowa kompleksu rekreacyjnego	7
Budowa boiska dla młodzieży	5
Budowa lub modernizacja chodników	5
Zagospodarowanie przestrzenne	4
Wycinka drzew i zakrzaczeń	3
Wykopanie rowów odprowadzających wodę	3
Budowa skweru	3
Budowa lub naprawa przystanków	3
Regulacja rzeki Radomka i czyszczenie rowów melioracyjnych	2
Postawienie tablic informacyjnych (w tym znak Jabłonica z przodu)	2
Poprawa bezpieczeństwa	2
Remont mostu	2
Odnowa zbiorników wodnych	2
Ogrodzenie świetlicy wiejskiej	1
Czyszczenie poboczy	1
Zakup działki pod budowę świetlicy	1
Budowa sieci gazowniczej	1
Zamontowanie progów zwalniających	1
Uporządkowanie terenu	1
Pozyskiwanie inwestorów na terenie Gminy	1
Zagospodarowanie terenu przy zalewie	1
Uruchomienie małej gastronomii	1
Stworzenie miejsc pracy	1
Integracja społeczeństwa	1
Poprawa stanu wody	1
Odzyskanie działek wiejskich	1
Wyburzenie ruin po pomieszczeniach kółka rolniczego	1

7. Proszę określić najważniejsze priorytety (**max 3**), w których powinno podjąć się pilne działania poprawiające jakość życia mieszkańców w miejscu (nie w całej gminie), w którym Pan/Pani mieszka

L.p.	Proponowane priorytety:	Liczba zaznaczeń
1	Uruchomienie żłobka	1
2	Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach	1
3	Poprawa jakości i dostępności edukacji podstawowej	3
4	Poprawa jakości i dostępności edukacji gimnazjalnej	0
5	Poprawa dostępności opieki medycznej i stomatologicznej w szkołach	31
6	Poprawa dostępności podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców	17
7	Poprawa dostępności usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla	14

	seniorów	
8	Poprawa dostępności do usług związanych z kulturą	6
9	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	9
10	Poprawa dostępności do infrastruktury i oferty sportowo-rekreacyjnej	13
11	Poprawa infrastruktury kanalizacyjnej	19
12	Poprawa infrastruktury wodociągowej	4
13	Poprawa infrastruktury drogowej	27
14	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego i publicznego (oświetlenie, przejścia dla pieszych)	20
15	Poprawa komunikacji publicznej	6
16	Poprawa jakości powietrza	2
17	Poprawa estetyki miejscowości	25
18	Lepsze zabezpieczenie przeciwpowodziowe	7
19	Pomoc dla przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej	12
20	Poprawa relacji wewnątrz wspólnoty lokalnej, budowanie więzi na poziomie miejscowości	8

8. Proszę wskazać 3 najpilniejsze ZADANIA INWESTYCYJNE, które powinny zostać zrealizowane na terenie miejscowości w której Pan/Pani mieszka:

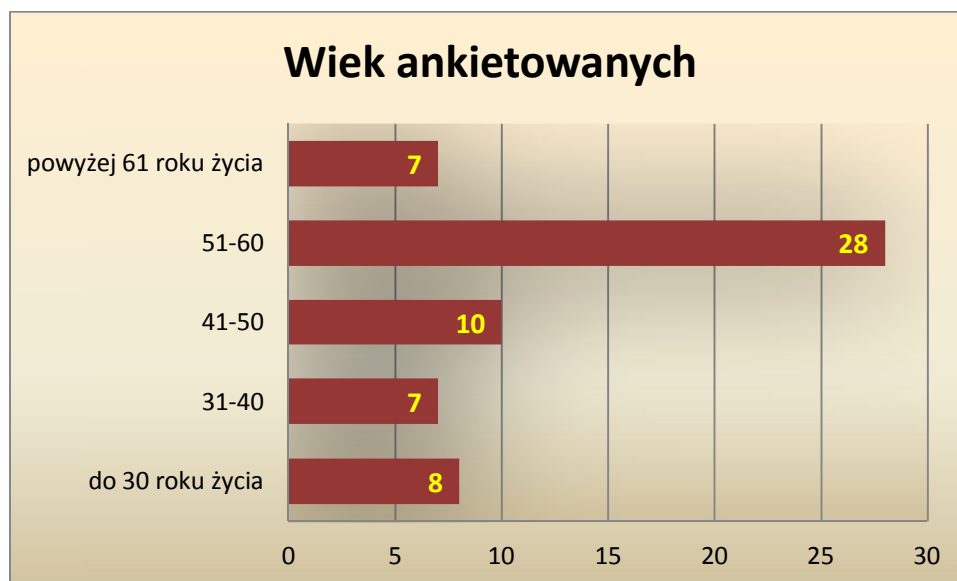
Potrzeby mieszkańców - wyszczególnienie	Liczba odpowiedzi
Poprawa infrastruktury drogowej	27
Budowa lub remont świetlicy	26
Uzupełnienie lub budowa oświetlenia	23
Budowa kanalizacji	18
Budowa placu zabaw	17
Budowa boisk	10
Zagospodarowanie terenu	6
Remont budynku na potrzeby społeczne	5
Zburzenie ruin budynku w centrum Komorowa	4
Oznakowanie miejscowości	4
Budowa placu rekreacyjno-sportowo-kulturalnego	3
Zorganizowanie przystanku na żądanie	3
Usunięcie drzew i zakrzaczeń	3
Poprawa stanu chodników	3
Oczyszczenie rowów przy drogach	2
Odwodnienie korpusu drogowego	2
Oczyszczenie stawów	2
Modernizacja mostu	2
Usunięcie azbestu	2
Budowa parku - skwer w Skrzynnie	1
Zakup działki	1
Poprawa wizerunku wsi	1
Poprawa bezpieczeństwa	1
Ochrona środowiska	1
Poprawa stanu sieci wodociągowej	1
Scalenie gruntów	1

Ogrodzenie świetlicy	1
Wytyczenie dróg gminnych	1
Regulacja rzeki Radomka	1
Wprowadzenie ograniczenia prędkości	1
Uzdatnienie wody	1
Odzyskanie działek	1
Poprawa przepływu informacji pomiędzy społeczeństwem a Urzędem	1
Wybudowanie budynku OSP w Skrzynnie	1

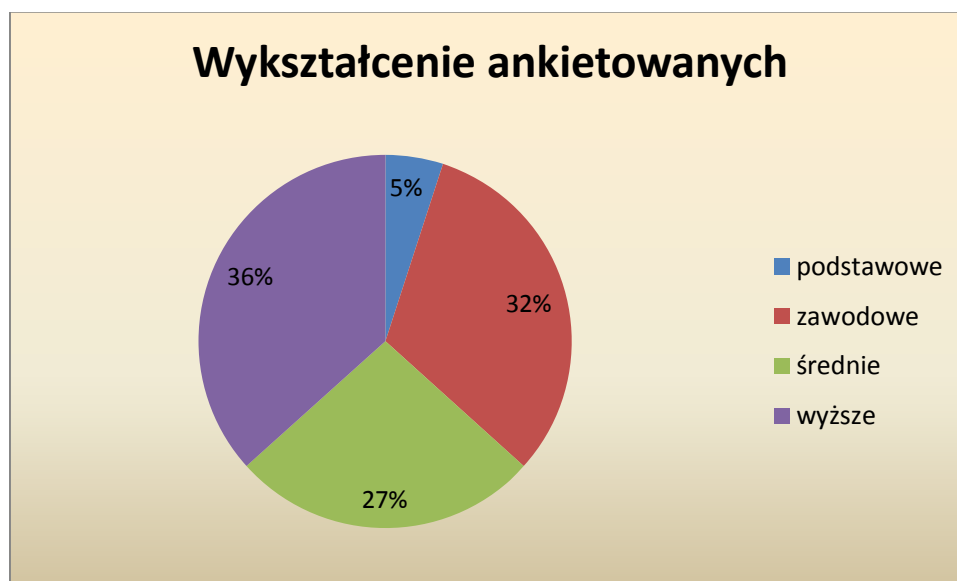
9. Jakie projekty o charakterze społecznym powinny zostać zrealizowane w najbliższym czasie na terenie miejscowości, w której Pan/Pani mieszka:

Potrzeby mieszkańców - wyszczególnienie	Liczba odpowiedzi
Wymiana pokryć dachowych z azbestu	1
parking	1
świetlica wiejska	10
przystanki	5
zagospodarowanie terenu	1
przedłużenie oświetlenia ulicznego	1
wprowadzenie znaków informacyjnych oraz tablic	2
kanalizacja	7
uzupełnienie oświetlenia	9
poprawa dróg lokalnych	6
scalenie gruntów	1
plac zabaw i miejsc rekreacji	10
organizowanie imprez	8
boiska	2
zmniejszenie bezrobocia (również w przypadku osób wykluczonych)	9
zagospodarowanie centrów wsi	5
poprawa bezpieczeństwa	1
zorganizowanie kąpieliska	1
szkolenia dla bezrobotnych	2
komunikacja społeczna	2
edukacja informatyczna i w zakresie ochrony środowiska	2
elektronizacja	1
organizowanie czasu wolnego dla dzieci	6
poprawa stanu budynków	1
wsparcie dla rodzin	2
usunięcie zakrzaczeń	1
poszerzenie działalności DD Senior WIGOR	2
Poprawa współpracy i przepływu informacji pomiędzy społeczeństwem a Urzędem	1

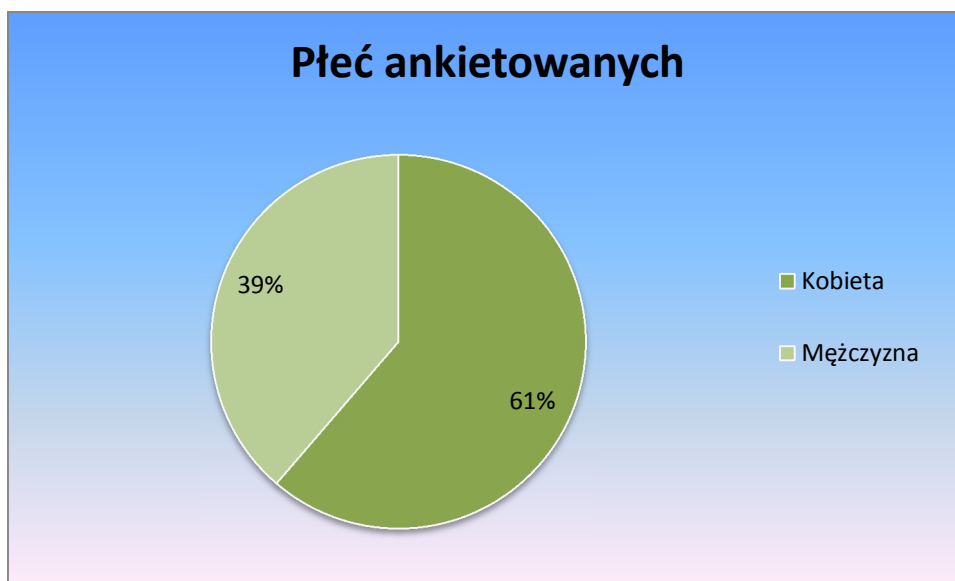
Wykres 28. Wiek ankietowanych (opracowanie własne).

Wykres 29. Wykształcenie ankietowanych (opracowanie własne).

Wykres 30. Płeć ankietowanych (opracowanie własne).

2.2. Analiza SWOT

W oparciu o ustalenia diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Wieniawa przeprowadzono analizę strategiczną przy użyciu metody SWOT. Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Nazwa tej techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S - Strengths	Silne strony, atuty	ZASOBY GMINY
W - Weaknesses	Wady, słabości, słabe strony	ZASOBY GMINY
O - Opportunities	Okazje, możliwości, Szanse	OTOCZENIE
T - Threats	Trudności, zagrożenia	OTOCZENIE

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Tabela 24. Analiza SWOT dla infrastruktury technicznej

Mocne strony	Słabe strony
---------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięta sieć dróg publicznych • w pełni zwodociągowana gmina • dobry dostęp do budynków użyteczności publicznej w centrum gminy • bliski dostęp do infrastruktury drogowej i kolejowej 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość zasobów wody pitnej • słaba jakość dróg • niski stopień skanalizowania gminy • zły stan techniczny budynków • brak odpowiedniej liczby budynków społeczno kulturalnych • brak sieci gazowej • braki w oświetleniu ulicznym • złe oznakowanie i zły stan techniczny hydrantów • słabe oznakowanie w ruchu drogowym • słaby dostęp mieszkańców do infrastruktury rekreacyjnej i sportowej (boiska, place zabaw, skwery, siłownie, hale oraz sale sportowe, lodowiska) • brak chodników dla pieszych • pogarszający się stan nawierzchni dróg gminnych • zły stan nawierzchni dróg transportu rolnego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • aktywne spędzanie czasu wolnego społeczeństwa • poprawa oznakowania drogowego • wykorzystanie nowych technologii energetycznych • zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej • poprawa bezpieczeństwa w związku z rozszerzeniem oświetlenia • ciągły dostęp do dobrej jakości wody pitnej • poprawa jakości wód gruntowych poprzez budowę kanalizacji • zwiększenie bezpieczeństwa społeczności gminnej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak równowagi finansowej w budżecie gminy • zbyt zawile procedury przy realizacji projektu • trudny dostęp do funduszy zewnętrznych • dewastacja sprzętu i urządzeń rekreacyjno sportowych oddanych do powszechnego użytkowania,

Tabela 25. Analiza SWOT dla warunków środowiskowych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie gruntów na których możliwe jest zbudowanie sortowni PSZOK • kotłownia opalana biomasą • zasoby leśne • czyste środowisko naturalne (brak uciążliwych zakładów przemysłowych) 	<ul style="list-style-type: none"> • możliwy spadek cen gruntów w obszarze punktu selektywnej zbiórki odpadów • rozprzestrzenienie się nieprzyjemnego zapachu na terenie punktu selektywnej zbiórki odpadów • mały zasób wiedzy mieszkańców dotyczącej ekologii oraz segregacji odpadów • przestarzała sieć oraz technologia oświetlenia niekorzystnie wpływająca na środowisko • brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego

	<ul style="list-style-type: none"> • słabo wykorzystane walory turystyczne • brak odpowiedniej promocji gminy (słaba informacja o walorach turystycznych min. o pomnikach przyrody i szlakach turystycznych) • zły stan techniczny kotłów grzewczych;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • poprawa środowiska naturalnego gminy: w tym ochrona gruntów, powietrza i ujęć wodnych • zwiększenie atrakcyjności obszarów turystycznych • zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • spadek kosztów energii elektrycznej poprzez zastosowanie nowych technologii korzystnych dla środowiska • poprawa bezpieczeństwa • zwiększenie wydajności świetlnej • zmniejszenie poziomu emisji spalin • ujednolicenie zagospodarowania przestrzennego w różnych obszarach gminy (wyznaczenie stref przeznaczonych pod zabudowę, zabudowę produkcyjną i usługową) • poprawa wizerunku poszczególnych miejscowości gminy • Dobre warunki do zaspokojenia potrzeb edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • protesty mieszkańców przy wyborze miejsca selekcji odpadów jak i ich utylizacji • możliwa niechęć mieszkańców do selekcji odpadów • wzrost kosztów wywozu odpadów • brak odpowiednich środków transportu • brak wyspecjalizowanego sprzętu • brak dobrze przygotowanej infrastruktury • brak zabezpieczenia finansowego • brak alternatywnego ekologicznego sposobu grzewczego korzystnego dla mieszkańców

Tabela 26. Analiza SWOT dla zagospodarowania przestrzennego i jakości życia

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie podstawowego sprzętu niezbędnego do porządkowania terenu • przystosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych • posiadanie budynków użyteczności publicznej • dobry dostęp do infrastruktury sportowej, kulturalnej i społecznej w centrum gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej • budynki wybudowane starą technologią (nieekologiczne) • braki w infrastrukturze sportowej w poszczególnych miejscowościach • tereny pozostające bez zagospodarowania
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • poprawa estetyki budynków • poprawa estetyki i funkcjonalności poszczególnych miejscowości • nowe miejsca pracy • poprawa dostępności do obiektów kulturalnych i społecznych • zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców • pozyskanie funduszy na termomodernizację • zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców • rozwój fizyczny • odbudowa więzi społecznych • zapewnienie ładu przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak środków na modernizację budynków • brak zainteresowania miejscami zagospodarowanymi ze strony mieszkańców

Tabela 27. Analiza SWOT dla uwarunkowań społecznych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Kultywowanie tradycji kulturalnych i ludowych (zespoły artystyczne, kapela, organizacja dożynek, szopki itp.) • Zapewniona podstawowa opieka medyczna • Posiadanie budynku użyteczności publicznej (dom kultury) • Dobrze działające kluby sportowe i koła gospodyń • Współpraca międzygminna z zaprzyjaźnionymi gminami i stowarzyszeniami • obecność na terenie gminy przedszkoli i dziennego opiekuna • Rodzinne gospodarstwa rolne 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych zakładów pracy • Mała liczba podmiotów gospodarczych (słaby rozwój przedsiębiorczości) • Brak zakładów przetwórstwa surowców rolnych (mleczarnie, masarnie, piekarnie) • Słabe wykorzystanie funkcji placówek kulturalnych • Brak programów i działalności w zakresie zagospodarowania czasu wolnego czasu młodzieży (kolka teatralne, sportowe, sale kinowe) • zła infrastruktura szlaków turystycznych i ścieżek • edukacja młodzieży w zakresie kultury, tradycji i zawodów zanikających • wysokie bezrobocie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciągnięcie kapitału wewnętrznego i zewnętrznego • Wykorzystanie i wzmocnienie inicjatywy społeczności gminy (m.in. poprzez dostarczanie szeroko rozumianej informacji) • Wykorzystanie potencjału wykształconej młodzieży • Wykorzystanie domów ludowych (przygotowanie i prowadzenie programów zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców) • Promocja gminy (min. poprzez organizowanie cyklicznych corocznych imprez promujących gminę) • Możliwość tworzenia miejsc pracy (gmina posiada odpowiednią bazę) • Moda na turystykę i aktywne spędzanie wolnego czasu oraz zdrowego stylu życia, moda na wypoczynek na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast • Promowanie produktów regionalnych przez Koła Gospodyń Wiejskich i Lokalne Grupy Działania (własne marki) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pomocy finansowej spoza gminy • niskie ceny produktów rolnych • Spadek przyrostu naturalnego (starzenie się społeczeństwa gminy) • słabe zainteresowanie i zaangażowanie się społeczeństwa możliwościami aktywnego wypoczynku, • migracja młodych, wykształconych ludzi do silniejszych gospodarczo • brak informacji i szkoleń wspierających rozwój biznesu,

III. ZDEGRADOWANIE PRZESTRZENNE GMINY WIENIAWA

Na terenie Gminy Wieniawa występują przestrzenie o niewykorzystanym potencjale, które pozostają niewykorzystane i niezagospodarowane w odpowiedni sposób. Wspólną ich cechą jest wysoki potencjał rozwoju i istotne znaczenie dla rozwoju Gminy Wieniawa. Na podstawie wizji terenowej i informacji uzyskanych od Radnych Gminy Wieniawa, Sołtysów, pracowników Urzędu Gminy oraz pozostałych mieszkańców gminy określono przestrzenie zdegradowane, które posiadają potencjał rozwoju na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej. Estetyka miejscowości zdegradowanych wpływa obecnie negatywnie na społeczność gminną. Odpowiednie ich wykorzystanie poprzez przywrócenie im funkcjonalności dzięki zmianie sposobu ich użytkowania, przywróceniu dawnej funkcji, czy modernizacji zniszczonej infrastruktury w znaczny sposób przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek położonych na terenie Gminy Wieniawa zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności: bezrobociem, ubóstwem, niskim poziomem bezpieczeństwa, złym stanem oraz brakiem infrastruktury technicznej. Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- e) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej– kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- f) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska,– obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- g) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia– w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- h) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów– budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wobec zebranych informacji proponuje się wyznaczenie 4 podobszarów zdegradowanych,

przy czym każdy obszar stanowi całą miejscowość w granicach wyznaczonych na mapie. Dla wskazanych miejscowości zdiagnozowano nasilone problemy o charakterze społecznym oraz przestrzenno – funkcjonalnym i technicznym. Szczegółową mapę pozwalającą na ustalenie dokładnego przebiegu granic obszaru zdegradowanego zamieszczono w załącznikach.

Wyznaczonymi podobszarami zdegradowanymi są:

- a) Podobszar – Brudnów;
- b) Podobszar – Komorów;
- c) Podobszar – Wieniawa;
- d) Podobszar – Wydrzyn.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy oraz 30% jej ludności.

Łączna ilość mieszkańców wydzielonych miejscowości zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 1 453 osób. Liczba ludności całej Gminy Wieniawa wynosi 5 536 osób, zatem zaproponowane podobszary zdegradowane nie przekraczają 30% mieszkańców gminy i mogą być uznane jako podobszary rewitalizacji. Powierzchnia Gminy Wieniawa wynosi 10 403 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego nie przekracza 20% jej powierzchni i wynosi 1 308,64 ha. Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego oraz ilość osób zamieszkujących obszar zdegradowany są mniejsze, niż powierzchnia i ilość osób jakie można włączyć do obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym wymienione podobszary mogą być podstawą rewitalizacji.

IV. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Brudnów zamieszkuje 140 osób i zajmuje powierzchnię 512,471 ha. W Brudnowie zauważalnymi problemami są:

- a) duży odsetek osób bezrobotnych przekraczający średnią gminy;
- b) duża liczba osób starszych;
- c) wysoki odsetek osób korzystających z pomocy socjalnej;
- d) ubóstwo wyrażające się liczbą pobieranych świadczeń z GOPS w Wieniawie;
- e) wysoki odsetek przyznawanych świadczeń z GOPS w Wieniawie ze względu na poziom bezrobocia;
- f) mała liczba podmiotów gospodarczych;
- g) brak infrastruktury sanitarnej (kanalizacji);
- h) brak budynku użyteczności publicznej oraz społecznej, w której miejscowa ludność

mogłaby spędzać wolny czas, organizować spotkania, integrować się. Obecność takiego budynku zwiększa atrakcyjność jego oraz sąsiednich miejscowości;

- i) słabo rozwinięta sfera turystyczna pomimo występowania zbiornika, wokół którego istnieje możliwość prowadzenia tego typu działalności;

Komorów zamieszkuje 254 osoby i zajmuje powierzchnię 463,3975 ha. W miejscowości tej zauważalnymi problemami są:

- a) mały odsetek liczby osób w wieku produkcyjnym;
- b) starzejące się społeczeństwo – brak ludzi młodych, która spowodowana jest migracją do lepiej rozwiniętych miejscowości;
- c) występujący problem przemocy oraz patologii w rodzinie;
- d) stare i zniszczone budynki, zauważalna degradacja środowiska,
- e) mała liczba podmiotów gospodarczych;
- f) brak infrastruktury sanitarnej (kanalizacji);
- g) duża liczba budynków kryta eternitem zawierającym azbest;
- h) słabo rozwinięta sfera turystyczna;
- i) brak budynku użyteczności publicznej, w której miejscowa ludność mogłaby spędzać wolny czas, organizować spotkania, integrować się;
- j) brak infrastruktury rekreacyjnej przeznaczonej dla najmłodszych m.in. plac zabaw, boisko sportowej;
- k) brak atrakcyjności wizualnej miejscowości;

Wieniawa zamieszkuje 970 osób i zajmuje powierzchnię 299,60 ha. W miejscowości tej zauważalnymi problemami są:

- a) mały odsetek liczby osób w wieku produkcyjnym;
- b) duży odsetek osób bezrobotnych;
- c) występujący problem przemocy oraz patologii w rodzinie;
- d) brak infrastruktury sanitarnej (kanalizacji);
- e) duża liczba budynków kryta eternitem zawierającym azbest;
- f) brak zagospodarowania centrum miejscowości;
- g) zniszczone budynki użyteczności publicznej (Przedszkole Publiczne, budynek Weterynarii, Biblioteki Publicznej, Zespół Szkół Ogólnokształcących,);

Wydrzyn zamieszkuje 189 osób i zajmuje powierzchnię 332,77 ha. W miejscowości tej zauważalnymi problemami są:

- a) mały odsetek liczby osób w wieku produkcyjnym;
- b) duży odsetek osób bezrobotnych przekraczający średnią gminy;
- c) wysoki odsetek osób korzystających z pomocy socjalnej;

- d) ubóstwo wyrażające się liczbą pobieranych świadczeń z GOPS w Wieniawie;
- e) wysoki odsetek przyznawanych świadczeń z GOPS w Wieniawie ze względu na poziom bezrobocia;
- f) mała liczba podmiotów gospodarczych;
- g) brak infrastruktury sanitarnej (kanalizacji);
- h) brak budynku użyteczności publicznej, w której miejscowa ludność mogłaby spędzać wolny czas, organizować spotkania, integrować się;
- i) brak infrastruktury rekreacyjnej przeznaczonej dla najmłodszych m.in. plac zabaw, boisko sportowej;
- j) brak atrakcyjności wizualnej miejscowości.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Wieniawa	6
Rysunek 2. Mapa Gminy Wieniawa.....	43
Rysunek 3. Wieniawa - herb szlachecki odmiana Leszczyńskich.	44
Rysunek 4. Kościół p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wieniawie.	45
Rysunek 5. Kościół p.w. Św. Szczepana w Skrzynnie	47
Rysunek 6. Kamienny Krzyż przydrożny w miejscowości Plec	48
Rysunek 7. Kościół pod wezwaniem Św. Katarzyny zbudowany w roku 1264 przez ks. Hieronima Strzembosza.....	49
Rysunek 8. Ołtarz główny w kościele p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wieniawie	49
Rysunek 9. Ołtarz dłuta Stanisława Stwosza w kaplicy w kaplicy pod wezwaniem św. Stanisława.	50
Rysunek 10. 350-letni Dąb szypułkowy na placu przy kościele p.w. Św. Katarzyny w Wieniawie	51
Rysunek 11. Dwór z początku XX wieku obecnie w przebudowie.....	53
Rysunek 12. Renesansowy kościół parafialny Św. Szczepana w Skrzynnie (1626-38)	53
Rysunek 13. Pałac Domaniowski	54

SPIS TABEL

Tabela 1. Demografia w gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	10
Tabela 2. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku przedprodukcyjnym w latach 2010 - 2015 ..	13
Tabela 3. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku produkcyjnym w latach 2010 - 2015	13
Tabela 4. Liczba ludności Gminy Wieniawa w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 - 2015	13
Tabela 5. Odsetek osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności danej miejscowości w 2015 roku	14
Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu przysuskiego według płci w 2007, 2010 i 2015 roku	16
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 i 2016 roku (dane PUP)	19
Tabela 8. Działalność GOPS w Wieniawa w latach 2010-2015 (GOPS Wieniawa)	21
Tabela 9. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	23
Tabela 10. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)	25
Tabela 11. Liczba założonych Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy domowej na terenie gminy Wieniawa (GOPS Wieniawa)	29
Tabela 12. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawa)	30
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	32
Tabela 14. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa wg sekcji PKD w latach 2010- 2015 (GUS, 2010-2015)	32
Tabela 15. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Wieniawa wg sekcji PKD w latach 2010- 2015 (GUS, 2010-2015)	33
Tabela 16. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	34
Tabela 17. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Wieniawa w roku 2014 (GUS, 2014)	37
Tabela 18. Dane o sołectwach w Gminie Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)	41
Tabela 19. Pomniki przyrody znajdujące się na terenie Gminy Wieniawa	52
Tabela 20. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)	55

Tabela 21. Tereny leśne i tereny zieleni w gminie Wieniawa w roku 2015 (GUS, 2015)	57
Tabela 22. Sumaryczne zestawienie masy eternitu w poszczególnych miejscowościach gminy Wieniawa oraz procentowego ich udziału w sumie azbestu na jej obszarze.....	58
Tabela 23. Natężenie ruchu na drodze krajowej nr 12na trasie Przysucha – Wolanów w 2015 roku (GDDKiA).....	61
Tabela 24. Analiza SWOT dla infrastruktury technicznej.....	70
Tabela 25. Analiza SWOT dla warunków środowiskowych	71
Tabela 26. Analiza SWOT dla zagospodarowania przestrzennego i jakości życia.....	72
Tabela 27. Analiza SWOT dla uwarunkowań społecznych.....	73

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	8
Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Wieniawa w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015).....	9
Wykres 3. Liczba ludności w Gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	11
Wykres 4. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców Gminy Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	11
Wykres 5. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie)	12
Wykres 6. Podział ludności Gminy Wieniawa ze względu na płeć w latach 2010 - 2015.....	12
Wykres 7. Podział ludności Gminy Wieniawa ze względu na wiek aktywności zawodowej w latach 2010 - 2015.....	14
Wykres 8. Prognoza liczby ludności w Gminie Wieniawa (obliczenia własne)	16
Wykres 9. Udział osób bezrobotnych w gminach powiatu przysuskiego w 2010 roku.....	18
Wykres 10. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie Gminy Wieniawa (GUS, 2010-2015).....	18
Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych miejscowościach Gminy Wieniawa w 2015 i 2016 roku (dane PUP)	20
Wykres 12. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 (GOPS Wieniawa).....	22
Wykres 13. Procentowy udział liczby osób korzystających z pomocy GOPS z poszczególnych sołectw do liczby mieszkańców tych sołectw 2015 roku (GOPS Wieniawa)	22
Wykres 14. Liczba wydanych pozwoleń na budowę mieszkaniową w latach 2010 – 2015 (opracowanie własne).....	24
Wykres 15. Procentowe ujęcie liczby ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Wieniawa w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Wieniawie)	26
Wykres 16. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych Gminy Wieniawa, powiatu przysuskiego oraz województwa mazowieckiego w roku 2015 (GUS, 2015) ..	27
Wykres 17. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla Gminy Wieniawa (GUS, 2015)	27
Wykres 18. Liczba korzystających z pomocy GOPS w Wieniawa z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS Wieniawa).....	28
Wykres 19. Liczba korzystających z pomocy GOPS w Wieniawa z powodu bezrobocia na 100	

mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS Wieniawa).....	29
Wykres 20. Procentowe zestawienie podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Wieniawa w roku 2015 (GUS, 2015).....	34
Wykres 21. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Wieniawa w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	35
Wykres 22. Struktura gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Wieniawa (GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010).....	36
Wykres 23. Liczba podmiotów gospodarczych w miejscowościach gminy Wieniawa (opracowanie własne na podstawie GEIDG)	38
Wykres 24. Liczba nowoutworzonych działalności gospodarczych w latach 2010 - 2015	40
Wykres 25. Stopień zwodociągowania i skanalizowanie Gminy Wieniawa (Urząd Gminy w Wieniawie).....	43
Wykres 26. Odpady zbierane w Mg w Gminie Wieniawa w latach 2012,2014,2015 (Urząd Gminy w Wieniawie).....	60
Wykres 27. Procentowy udział zużycia energii w poszczególnych sektorach w 2014 roku.....	60
Wykres 28. Wiek ankietowanych (opracowanie własne).....	69
Wykres 29. Wykształcenie ankietowanych (opracowanie własne).....	69
Wykres 30. Płeć ankietowanych (opracowanie własne).	70